

lopend vuur

jaargang 11, nummer 2, juni 2005 Prijs € 2,50

**Routenetwerken Oirschot en Twente
Roer- en kerkepad
Zeeuwse zomerpontjes**

ENQUETE
Laat iets van
je horen!

TEVOET

VERENIGING VAN WANDELAARS

Lopend Vuur

is het ledenblad van TeVoet, vereniging van wandelaars. Het verschijnt 4 keer per jaar.
Redactieadres: Middelbosstraat 6, 5469 ED Erp,
tel. 0413-212692, redactielopendvuur@tevoet.nl

TeVoet, vereniging van wandelaars

voor meer en betere onverharde wandelmogelijkheden,
voor behoud en herstel van cultuurhistorische paden.
Meer informatie op www.tevoet.nl.
Het lidmaatschap van TeVoet bedraagt € 15,- per jaar.
Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij vóór
1 november schriftelijk is opgezegd bij de ledenadministratie.
TeVoet is aangesloten bij de Stichting Wandelplatform-LAW.

Secretariaat TeVoet

Els Bakker, Stoofdijk 46, 4671 CS Dinteloord,
tel. 0167-523486, info@tevoet.nl

Ledenadministratie

Nico Hoogerbrug, Barmisjs 37, 3435 BM Nieuwegein,
tel. 030-6040722, ledenadministratie@tevoet.nl

Bestuur TeVoet

Kees Rotteveel, voorzitter
Els Bakker, secretaris
Nico Hoogerbrug, penningmeester
Harry Benschop
vacature

Regiocoördinatoren

TeVoet werkt met contactpersonen in de regio:

Groningen

Eduard Korpel, A. Toriedreef 31, 7944 KJ Meppel,
tel. 0522-251304, [groningen@tevoet.nl](mailto: groningen@tevoet.nl)

Friesland

Ben Rutton, Greate Buorren 15, 9024 EJ Weidum,
tel. 058-2519299, friesland@tevoet.nl

Drenthe

Eduard Korpel, A. Toriedreef 31, 7944 KJ Meppel,
tel. 0522-251304, drenthe@tevoet.nl

Overijssel

vacature
overijssel@tevoet.nl

Flevoland

Jan Frederik Lubbers, Siriusstraat 3, 8303 ZZ Emmeloord,
tel. 0527-697706, flevoland@tevoet.nl

Gelderland

vacature
gelderland@tevoet.nl

Utrecht

Ineke Thierauf, Vlasstraat 14, 3572 TT Utrecht,
tel. 030-2730658, [utrecht@tevoet.nl](mailto: utrecht@tevoet.nl)

Noord-Holland

Fred Triep, Zonhovenstraat 29, 1066 MA Amsterdam,
tel. 020-6155502, noord-holland@tevoet.nl

Zuid-Holland-Noord

Jaap Mels, Leeuwerikstraat 2, 2333 VX Leiden,
tel. 071-5171081, zuid-holland-noord@tevoet.nl

Zuid-Holland-Zuid

Jannie Trouwborst, Kikkerveen 225, 3205 XB Spijkenisse,
tel. 0181-641053, zuid-holland-zuid@tevoet.nl

Zeeland

Pieter van Rijswijk, Bruelistraat 10, 4421 CR Kapelle,
tel. 0113-343475, zeeland@tevoet.nl

Noord-Brabant

Harry Benschop, Middelbosstraat 6, 5469 ED Erp,
tel. 0413-212692, noord-brabant@tevoet.nl

Limburg

vacature, e-mailadres: [limburg@tevoet.nl](mailto: limburg@tevoet.nl)

Van de redactie

Wandelnetwerken en knooppuntensystemen kunnen de wandelaar meer aantrekkelijke mogelijkheden bieden om door een streek te struinen. TeVoet wil de totstandkoming van dergelijke systemen dan ook stimuleren en eraan meewerken. Onder één voorwaarde: er moet bij de voorbereiding wel aandacht zijn voor wat de wandelaar echt wil! In deze Lopend Vuur laten we de verantwoordelijken voor de netwerken van Oirschot en Twente aan het woord.

Veel aandacht ook voor twee 'waterprovincies': Friesland en Zeeland. Zomerpontjes geven de wandelaar meer armslag bij het plannen van aantrekkelijke routes. Beide provincies zijn van oudsher niet direct bekend als 'wandelprovincies'. Met een beetje meer aandacht van de provinciale overheden en terreinbeheerders zou dat wel eens kunnen veranderen, zeker in combinatie met de pontjes. De tijd lijkt rijp om daar als TeVoet meer op in te zetten.

Ook de Lopend Vuur-route situeert zich in Friesland: in het buitendijkse land langs de Waddenzee. Een leeg land, waar It Fryske Gea, het grootste provinciale landschap, proeven met verkweldering neemt.

Uit de regio dit keer veel nieuws. Regiocoördinatoren en andere actieve leden vertellen van hun activiteiten, van hun successen en van zaken waar zij zich de komende tijd voor willen inzetten. De hulp van leden is daarbij vaak onontbeerlijk. Naast de gerichte oproepen vanuit de regio om medewerking – je kunt daarbij het aangenamen van het wandelen vaak paren met het verzamelen van informatie of het doorgeven daarvan, dus waarom er niet op ingegaan? – wil het bestuur via een enquête zo goed mogelijk in kaart brengen welke leden een bijdrage willen en/of kunnen leveren aan welke activiteiten. Dat er meer handen nodig zijn om de doelstellingen van TeVoet te halen, staat buiten kijf. Ook als je geen actieve bijdrage kunt leveren, dat kan vanzelfsprekend altijd, vraagt het bestuur toch de in het hart van dit nummer opgenomen enquête in te vullen om zo een beter beeld te krijgen wat de leden van TeVoet en Lopend Vuur verwachten.

Inhoud

Bede Goe Jan, Heer van Stein, door staatssecretaris verhoord	1
'Wandelnetwerk Twente prikkelt tot wandelen'	2
Wandelknooppuntensystemen en de wandelaar	3
'Er is iets los gemaakt' (routenetwerk Oirschot)	4
Wandelen rond de vloedlijn (Neeltje Jans)	5
Van kerk naar kerk door het lichtglooiende Roerdal	6
Fyts- en kuierroute 'De Oerhaal'	8
Het Groene Woud: ook één aaneengesloten wandelgebied?	10
Lopend Vuur-route: de leegte in Noord-Fryslân Bûtendyks	12
Struinroutes in Oost-Zeeuwsch-Vlaanderen	14
Op pad met de pont (Megen en Zeeland)	20
Veen, stuwwallen en water (Kop van Overijssel)	22
Verenigingsnieuws	
Uit de TeVoet-regio	15
Van het bestuur	23
Activiteitenkalender	24

Foto omslag: In de eerste weken van zijn bestaan redde 'De Oerhaal' al onfortuinlijke zeilers.

Vormgeving en druk: Drukkerij Verhage & Zoon, Middelburg

Extra exemplaren van dit nummer van Lopend Vuur kunnen worden besteld door overmaking van € 4,00 (incl. verzendkosten) op giro 372685 van TeVoet in Hellevoetsluis o.v.v. LV-mrt + het eigen telefoonnummer

Volgend nummer verschijnt september 2005. Inleveren kopij vóór 1 augustus 2005

Bede Goe Jan, Heer van Stein, door staatssecretaris gehonoreerd!

De Waaiersluis in de Hollandse IJssel, een creatie van Jan Blanken uit 1854, werd al meer dan 150 jaar door inwoners van Gouda en omgeving gebruikt als langzaam verkeersverbinding. Weliswaar stonden er art. 461 bordjes, maar de toegang werd altijd gedoogd. Tot het moment dat de brug op afstand met camera's bediend zou gaan worden. Er verschenen hekken en de toegang werd afgesloten. Diverse verzoeken om de sluis weer open te stellen legde Rijkswaterstaat naast zich neer. Volgens de dienst waren de hekken zo geplaatst dat het publiek het schutbedrijf kon zien. Daarmee zou zij voldoen aan het 'overheidsbeleid voor het recreatief medegebruik van overheidsterreinen.'. De werkgroep Gouda-Krimpenerwaard – lid van TeVoet – heeft de opening van het vernieuwde sluiscomplex door staatssecretaris Melanie Schultz aangegeven om te pleiten voor een vrije toegang over de sluis. Verkleed als vrijheer van Stein vroeg Ron Gast van de werkgroep het woord. Met succes, want 'de grote zorgen van De Vrije Heerlijkheid Stein over ons toegangspad naar de Crimpenerwaard' werden door Schultz gedeeld: "Ik zorg ervoor dat het voor elkaar komt". Het wachten is nu of de Hoogmogende Heeren van Rijks Waterstaet ook doen wat Vrouw Schultz heeft toegezegd. De uitstekend met de pers gecommuniceerde actie van de werkgroep heeft in elk geval voor een doorbraak gezorgd. De kwaliteit van de zuidelijke stadsrand van Gouda, daarvoor zet de werkgroep zich sinds 1994 in, wordt erdoor verbeterd. En wellicht straalt de toezegging van de staatssecretaris voor de Waaiersluis ook uit op andere sluizen, zodat ook daar wandelaars er weer gebruik van kunnen maken.

Weledele Vrouwe,

De Vrije Heerlijkheid Stein maakt zich grote sorghen.

Ons toegangspad naar de Crimpenerwaard wordt door de Hoogmogende Heeren van 's Rijks Waterstaet bedreigd.

Naar zeggen laet men sich het pad ontnemen door den vijand.

Ridder Arbo waart rond en tracht zijn slaggh te slaen.

Dat can ende magh niet so wezen!

*O gij, weledele en schone Vrouwe,
Zijt Gij niet allen de baas?*

*Heerseres over Rijks Waterstaet en ridder-
volk?*

Welnu: houdt Gij ons voetpad geopend!

*Het volk wenscht over sluiscolk en sluisdeuren
zijn wegh te voet droog voort te zetten.*

*Moge den Waaiersluis eeuwich durend den
watergebruiker, als ook den wandelaar open-
baar toegang verschaffen.*

Uw nederige dienaer,

(Goe) Jan, vrijheer van Stein

Van de penningmeester

Door de korte tijd tussen de verzending van de acceptgiro voor de contributie 2005 en het uitkomen van deze Lopend Vuur was het niet goed mogelijk de contributiebetalingen volledig te verwerken. Aan alle in 2004 geregistreerde leden is het juni-nummer dan ook toegezonden. Wie zijn contributie nog niet heeft betaald, wordt verzocht dit zo spoedig mogelijk te doen, door het invullen van de acceptgiro of door overmaking van minimaal 15 euro op rekening 372685 t.n.v. penningmeester TeVoet te Nieuwegein.

“Wandelnetwerk Twente prikkelt tot wandelen”

De Regio Twente wil graag een fijnmazig wandelnetwerk ontwikkelen dat goed toegankelijk en gemakkelijk bewegwijzerd is voor een breed publiek. Dat klinkt heel aardig, maar het is geen gemakkelijke opgave. Vooral particuliere terreineigenaren die geen medewerking verlenen vormen een belangrijk knelpunt bij het realiseren van een echt netwerk. Rutger Burgers van Wolfs&Burgers Routewerk (bureau voor actieve en routegebonden recreatie) werkt voor de Regio Twente aan dit Wandelnetwerk. Sylvia Borg vroeg hem naar zijn ervaringen.

‘Concreet aan de slag’

“Twente bestaat momenteel uit allemaal wandeleilandjes” vertelt Rutger Burger. “Het Wandelplatform wil volgens haar beleid fijnmazige wandelnetwerken ontwikkelen. De Regio Twente las dit in de beleidsnota van het Wandelplatform en zei: ‘kom maar eens bij ons, dan kun je concreet aan de slag!’ Er is toen een projectplan opgesteld en er is subsidie binnengehaald. Het coördinatieteam bestaat uit onder andere het Gelders Overijssels Bureau voor Toerisme, Regio Twente, provincie Overijssel en het Wandelplatform.”

“Het doel is om een Wandelnetwerk te ontwikkelen dat bestaande en nieuwe routes met elkaar verbindt. Alle routes worden op dezelfde manier bewegwijzerd, zodat het gemakkelijk is om van de ene route naar de andere over te stappen, routes in te korten of te verlengen. Verspreid over de regio komen startpunten, waar de wandelaar informatie vindt over de mogelijke wandelroutes vanaf dat punt. De routes raken elkaar op keuzepunten. Dat is heel anders dan de huidige situatie, waar routes op zich zelf staan en geconcentreerd zijn in een aantal natuurgebieden. Verder staan de wandelpaden ook hier onder druk, vanwege fietspadisering en toenemend autoverkeer op voorheen rustige zandwegen.”

Heel Twente

Hoe heb je het aangepakt? Rutger Burgers: “Twente wilde gelijk een netwerk voor heel Twente ontwikkelen, maar het Wandelplatform wilde zich in eerste instantie beperken tot een kleiner gebied. In fase 1 is Noord-Oost Twente ingedeeld in 12 wandelgebieden. De rest van Twente komt in fase 2. Eerste stap was om routes te ontwerpen. Ieder wandelgebied krijgt 7 startpunten en ieder startpunt op zijn beurt 3-5 wandelroutes. Belangrijk element in het plan is de eenvormige bewegwijzering. Hiervoor

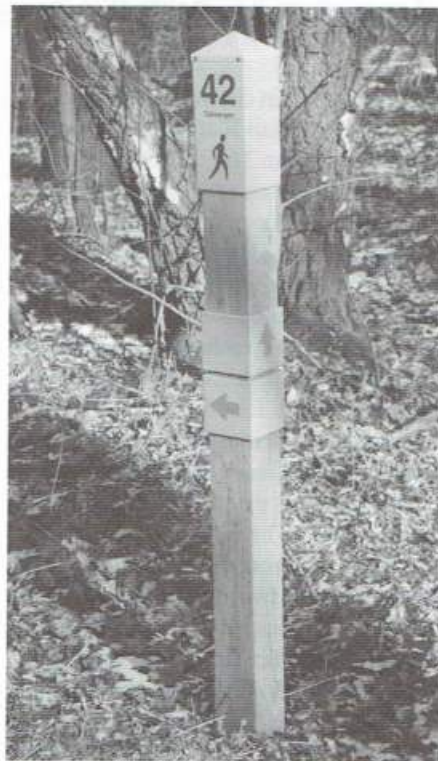
was het nodig dat organisaties als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Landschap Overijssel hun eigen paaltjes weghalen en de wegwijzers van het wandelnetwerk in hun gebieden plaatsen. Dat gaat inderdaad gebeuren. Hun bestaande routes zijn opgenomen in het wandelnetwerk.”

“Er ontstaan ook nieuwe wandelmogelijkheden, zoals de schouwpaden van het Waterschap Regge en Dinkel langs waterlopen. Een aantal is nu reeds opengesteld voor wandelaars. Er zijn echter nog wel veel witte gebieden, dat wil zeggen, gebieden zonder wandel-infrastructuur. De opdracht is nu om ook deze gebieden in te vullen. Bijvoorbeeld om oude paden die in vergetelheid zijn geraakt of zijn afgesloten weer toegankelijk te maken. Of boerenlandpaden ontwikkelen. De GLTO is hier zelf ook mee bezig (tuinpad van Overijssel), maar het gaat in deze streek moeizamer dan in West Nederland.”

Prikkelen

Wanneer gaat de uitvoering van start? “In 2005 had het geheel gerealiseerd moeten zijn. Maar tot op heden is er nog niets gebeurd., omdat de voorbereiding langer duurt dan verwacht. Met name de procedure om medewerking te krijgen van terreineigenaren blijkt lastiger dan voorzien. Wel is er een proefopstelling voor de bewegwijzering bij de Molen van Bels in Tubbergen-Mander. De bedoeling blijft nog steeds dat eind dit jaar het zogenaamde fase-1 gebied (noord-oost Twente) is bewegwijzerd,” vertelt Rutger.

Er zijn nog vele knelpunten zoals doorkruising van snelwegen en ontbrekende stukken. De belangrijkste knelpunten voor realisatie van het netwerk liggen echter bij de medewerking van particuliere eigenaren, het ontbreken van middelen waarmee terreineigenaren iets aantrekkelijker wordt gemaakt en de

omvang en complexiteit van het project. Binnen het project is echter geen tijd om deze knelpunten op te lossen. Het hebben van een netwerk speelt volgens Rutger geen rol bij het oplossen van knelpunten.

“Het effect van het netwerk is dat het meer mensen zal prikkelen tot wandelen. Mensen die dan misschien wel de ontdekking van hun leven doen. Bovendien maken voldoende wandelmogelijkheden een gebied geschikter voor een fijnmazig netwerk, dus naarmate er meer verbindende paden zijn kun je een netwerk voor een breder publiek presenteren.”

Is dezelfde aanpak geschikt voor andere gebieden? “Lijkt me zeker geschikt voor andere gebieden, maar daarvoor moet toch eerst het resultaat zichtbaar zijn”, zegt Rutger. “Inmiddels is er in Brabant (Oirschot) een wandelnetwerk gepresenteerd dat geheel is uitgevoerd conform de uitgangspunten van het fietsknooppuntensysteem, ook interessant om kennis mee te maken.”

Sylvia Borg

Er is een nieuwsbrief voor geïnteresseerden, je kunt hem lezen op www.wandelnetwerkntwente.nl

Wandelknooppuntensystemen en de wandelaar

Wandelknooppunten zijn in opkomst. Wordt het een zelfde succes als het fietsknooppuntensysteem dat sinds en aantal jaar vanuit Belgisch Limburg, tot ieders tevredenheid, aan zijn opmars in Nederland bezig is? En – voor TeVoet belangrijker – wat heeft de wandelaar er aan?

Kijkend naar de verschillende projecten waarin met wandelknooppuntensystemen (WKS) wordt gewerkt, lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat de wandelaar er beter van wordt. Voorwaarde is wel dat het systeem aan bepaalde kwaliteitseisen voldoet. Eén gevaar ziet TeVoet wel: van de niet in een WKS opgenomen paden kan gemakkelijk(er) worden gezegd dat ze kunnen verdwijnen of worden geasfalteerd. 'De wandelaar heeft immers zijn eigen routes al.' Ondanks dit potentiële gevaar – dat we vanzelfsprekend zullen bestrijden, maar het wordt wel wat lastiger – overwegen volgens TeVoet de voordelen.

Als positieve punten ziet TeVoet:

1. De (uniforme) bewegwijzering in het veld en de infopanelen op knooppunten maakt duidelijk dat 'hier goed valt te wandelen'. Het geeft een grotere bekendheid aan de wandelmogelijkheden in een gemeente of regio, zowel voor de eigen bevolking als voor toeristen/recreanten. Lokale routes zijn veelal minder bekend, vallen minder op.
2. Wandelaars durven makkelijker van de gebaande wegen af te gaan. Over het algemeen blijkt ook de

eigen bevolking slecht op de hoogte wat er allemaal aan aantrekkelijke(r) wandelmogelijkheden is: 'Loopt dat pad niet dood, mag ik er wel lopen, ik kan geen kaart lezen, dat pad kende ik niet!'. Terwijl men toch de onverharde wandelpaden preferereert boven de gebaande wegen, zo blijkt elke keer weer. Daarbij maakt het niet uit of het om een ommetje gaat of een dagwandeling. Wandelen wordt aantrekkelijker. En door het gebruik ontstaat er ook een groter draagvlak voor wat er nu al is aan onverharde wandelmogelijkheden of het realiseren van nieuwe wensen.

3. Zeker als de lokale gemeenschap (plaatselijke wandelvereniging, dorpsraad, IVN, Scouting e.d.) betrokken is geweest bij de totstandkoming van een WKS, is er een betere verankering van routes (dan bij een lokale route) en de aanwezige wandelinfrastructuur in die lokale gemeenschap. Niet alleen handig voor het behoud van die infrastructuur, maar ook voor het beheer en onderhoud van de routes. Met name het onderhoud van lokale routes blijkt er na verloop van tijd nogal eens bij in te schieten.
4. Het biedt een zekere bescherming (geen juridische) van de opgenomen paden. Op eenvoudige wijze – een WKS zal altijd op kaart zijn aangeduid – kan aan planmakers inzicht worden gegeven van de lokale/regionale wandelinfrastructuur. Wat dreigt te verdwijnen is direct duidelijk. Door de lokale verankering (bekendheid én gebruik) is de wandelinfrastructuur meer in beeld, heeft het meer gewicht in allerlei planvormingsprocessen.
5. De voorbereiding is meer gestructureerd dan bij 'de zoveelste lokale route'. Dat betekent – mag je toch verwachten – meer aandacht voor wat de wandelaar nu echt wil. Het biedt dan ook meer waarborgen

voor kwaliteit en aantrekkelijkheid van routes en paden.

6. Het geeft meer uniformiteit in de bewegwijzering. Gaat de wildgroei aan routes en vormen van bewegwijzering tegen. Er zit ook een nadeel aan, de veelheid aan paaltjes in het buitengebied.

TeVoet is er op zich geen voorstander van alles met routes vol te leggen. Een beetje (ver)dwalen heeft ook zo zijn charmes.

Een WKS kan een wapen zijn in de strijd voor het behoud van aantrekkelijke wandelpaden en –routes en cultuurhistorische zandwegen, maar evenzo in de pogingen te komen tot betere wandelmogelijkheden. Zeker als deze zaken aan de orde zijn, is er alle reden initiatieven voor een WKS vanuit TeVoet te stimuleren en daadwerkelijk te ondersteunen.

TeVoet vraagt wel aandacht voor de kwaliteit van een WKS. Daarbij valt te denken aan de routing en de bewegwijzering. Een landelijke handreiking – het Wandelplatform is bij uitstek de aangewezen partij om zo iets op te stellen – is op zijn plaats, zodat niet iedere gemeente of regio het wiel opnieuw hoeft uit te vinden. Zo'n handreiking hoeft geen keurslijf te zijn, beter gezegd mag dat zelfs niet zijn. Er zijn vele systemen denkbaar die elk hun eigen waarde hebben. Waar het om gaat is dat de wandelaar er beter van wordt. Dan is een wandelknooppuntensysteem zijn (vele) geld waard.

Voet bij stuk

Bovenstaand artikel geeft aan hoe TeVoet tegen een wandelknooppuntensysteem aankijkt. Wie daar een andere mening over heeft, andere argumenten voor of tegen ziet, het bestuur van TeVoet ziet alle reacties graag tegemoet. Wel graag vóór 1 september (aan het secretariaat van TeVoet, info@tevoet.nl of Stoofdijk 46, 4671 CS Dinteloord). Mocht je ideeën of wensen hebben wat betreft de uitvoering (bv. het systeem met de nummering zoals in Oirschot is gebruikt of de in Twente beoogde aanduiding), ook die kan je op hetzelfde adres kwijt.

"Er is iets los gemaakt"

Alle reacties op het december vorig jaar in gebruik genomen Oirschotse wandelroutenetwerk zijn positief. "Niet alleen bij wandelaars. Ook bij ondernemers die er op inspelen." TeVoet belde met Karel van Dijk van de gemeente Oirschot: "Er is iets los gemaakt".

Plattelandsvernieuwing

Was het nu toeval of niet? Nooit eerder was ik er andere wandelaars tegengekomen. En vandaag, op een mooie winterse dag, enkele weken na de ingebruikname van het wandelroutenetwerk Oirschot, ineens vier keer een groepje wandelaars. Een paadje, het mag amper die naam hebben, van zo'n kleine kilometer, dat ik vaak gebruik om van De Mortelen naar de Kampina te lopen. Op geen enkele kaart aangeduid, maar de routemakers van het Oirschotse wandelroutenetwerk hadden het wel gevonden: als verbinding tussen de knooppunten 17 en 18.

Het routenetwerk is december vorig jaar ingewijd; 180 km aan bewegwijzerde routes. Je kunt er in het buitengebied van Oirschot niet meer langs kijken. Op veel plaatsen wijzen groene plaatjes met gele pijlen je de weg naar een volgend knooppunt. "Het is een gemeentelijk initiatief", zegt Karel van Dijk, bij de gemeente Oirschot verantwoordelijk voor de totstandkoming van het netwerk. "Het is voortgekomen uit de plannen voor plattelandsvernieuwing. Bij de VVV leefde de wens de lokale wandelroutes te vernieuwen. De bewegwijzering was verouderd, routes klopten niet meer, folders waren uitverkocht. Dat soort zaken. Van het een is het ander gekomen." Na gesprekken met onder

Een van de 'laarzenpaden' van het netwerk

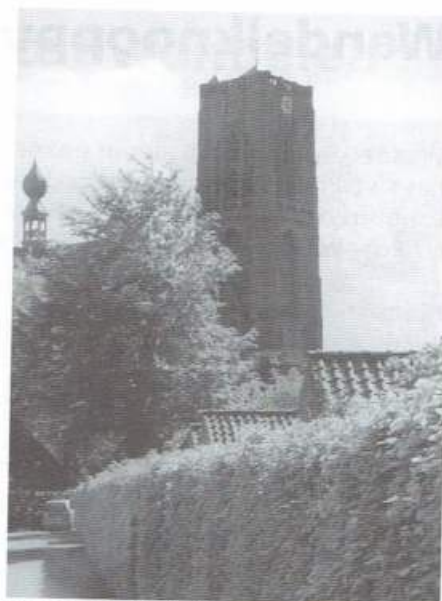
andere SRE (het samenwerkingsverband van de gemeenten rond Eindhoven die al de nodige ervaring hebben opgedaan met recreatieve wandelroutes) en de ANWB is gekozen voor een systeem dat de wandelaar zoveel mogelijk vrijheid geeft zijn eigen route te bepalen, aan de hand van een aantal interessante objecten. "Dat was in 2002."

'Nog geen tien'

Het nu bereikte resultaat typeert Van Dijk zelf als best aardig: "Het is zeker nog niet af. Het huidige netwerk is het best te zien als een basis. Op termijn willen we het nog verfijnen." Bestaande wandelroutes in de gemeente zijn maar ten dele opgeheven met de komst van het netwerk. Met name de routes van terreinbeheerders als Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer zijn gebleven. "Bij die partijen zit ook een economisch belang om die routes, en de bijbehorende folders, te behouden. Ook voor hun eigen PR is het van belang." Bij de gemeente leeft toch wel de wens om op den duur tot één uniform systeem te komen, zo onderstreept Van Dijk.

"Bij beekherstelprojecten gaan we zeker nog eens bekijken wat er daardoor aan wandelmogelijkheden bijkomt." Zonder dat ik hem erom vraag – de vraag brandde wel op mijn lippen – geeft Van Dijk aan "dat de landgoederen beter toegankelijk moeten worden". Hét voorbeeld is De Baest. De routes uit het Oirschotse netwerk lopen nu over verharde wegen langs het landgoed. Eigenlijk heel verwonderlijk, want het landgoed is wel opengesteld voor wandelaars. "Er kon nu nog geen overeenstemming worden bereikt met de eigenaar om De Baest in het netwerk op te nemen. Hij wil niet teveel recreatieve druk. Anderzijds heeft hij wel een verplichting, zeker in het licht van de bijdragen die hij ontvangt voor de openstelling." Het laatste woord is er nog niet over gezegd.

Van Dijk verwacht dat de agrariërs zelf de komende tijd met voorstellen komen voor aanvullende routes en verbindingen over hun land. "Nu zijn er geen rou-

De toren van Oirschot is van ver zichtbaar

tes over boerenland in het netwerk opgenomen. Zeker als zij zelf iets met recreatie willen, bijvoorbeeld een minicamping of winkel aan huis, dan komt het wel." Voor de volledigheid: delen van het netwerk lopen wel over graslanden die in beheer zijn bij natuurterreinbeheerders. "Recreatie-ondernemers springen op verschillende manieren in op het netwerk. Er worden arrangementen ontwikkeld, er zijn ideeën voor wandeltrekhuizen. De economische spin-off is groot." Niet alleen in de streek zelf is er volgens Van Dijk iets losgemaakt: "Er is ook veel animo om het systeem over te nemen: bij het SRE bijvoorbeeld. Ook de Boxtelse wethouder Van de Oetelaar is ervan gecharmeerd." Boxtel is buurgemeente van Oirschot en heeft een groot deel van Het Groene Woud binnen zijn gemeentegrenzen liggen. Het netwerk heeft nog iets opgeleverd. "Het heeft de Heemkundekring een impuls gegeven oude kerkenpaden te gaan opsporen. Opname van die herstelde kerkenpaden in het netwerk is een volgende logische stap in de verfijningslag die ons voor ogen staat." Van Dijk geeft aan dat het denken over het wandelnetwerk en de attractiviteit ervan ook de gedachten over het herstel van landschappelijke kwaliteiten in een stroomversnelling heeft gebracht. Met de juiste reflectie besluit hij het gesprek met: "We hebben nog geen tien gescoord."

Aan de wandel

Het buitengebied van Oirschot leent zich perfect om doorheen te wandelen. Veel natuurgebieden, beken en bossen. Oirschot afficheert zich niet voor niets als 'monument in het groen'. Dat er voor

een eerste ontwerp van een wandelnetwerk volstaan is met bestaande paden, behoeft eigenlijk geen verbazing te wekken. Alleen in de directe omgeving van de kern Oirschot is veel gebruik gemaakt van verharde – maar rustige, aldus Karel van Dijk – plattelandsweggetjes, moest ook wel, want onverharde paden zijn daar eigenlijk niet meer te vinden. De in het vooruitzicht gestelde ‘verfijningsslag’ zou juist hier voor verbetering moeten zorgen.

Ook de oversteek van de A58 zorgt nu voor enkele minder geslaagde trajecten. Jammer bijvoorbeeld dat je niet lopend langs de Beerze de A58 kan kruisen. Het viaduct is domweg te laag; zelfs tijgerend door de faunagoot is het niet aan te raden.

Van het routenetwerk is een kaart verschenen. Deze geeft in één oogopslag een goed overzicht, ook van de ondergrond die de wandelaar aantreft: verharde weg (geschikt voor rolstoelen en kinderwagens), onverharde weg en laarzenpad. Helaas zitten er wat foutjes in zoals een oeverpaadje dat als verharde weg wordt aangeduid. En de aanduiding ‘laarzenpad’ doet in veel gevallen zijn naam geen eer aan: veelal aantrekkelijke paden, maar laarzen heb je er echt niet

nodig.

Sommige keuzes in het routenetwerk verbazen. Waarom niet langs de noordzijde van het Wilhelminakanaal over de onverharde weg, met de mogelijkheid naar de Heilige Eik te gaan, in plaats van het nu opgenomen verharde fietspad (altijd druk, zelfs motoren maken er gebruik van) aan de zuidzijde? De problematiek van de landgoederen is al vermeld.

“Het routenetwerk is uitgebreid in een werkgroep besproken”, zegt Van Dijk.

“Van verschillende kanten zijn concessies gedaan. Kwetsbare gebieden zijn gevrijwaard. Daarbij is niet over één nacht ijs gegaan. Veel argumenten zijn daarbij de revue gepasseerd.” Veel organisaties zijn bij de voorbereiding betrokken zoals de lokale IVN en ZLTO.

Het beekdal van de Beerze

Wandelaars ontbreken in de opsomming. “Er zijn wel contacten geweest met de wandelwerkgroep van de plaatselijke atletiekclub. Die konden er evenwel te weinig tijd in investeren.” Jammer dat de inbreng vanuit de eigenlijke gebruikers, de wandelaars – het zou heel mooi zijn als leden van TeVoet in dit soort processen een rol zouden kunnen spelen – zo weinig geprononceerd kon worden ingebracht. Toch mag het wandelroutenetwerk Oirschot er zijn.

Harry Benschop

Routenetwerk Oirschot

- Een plattegrond van het wandelroutenetwerk is voor € 3,50 te koop bij de VVV's in de regio
- Eindhoven. Er is ook een wandelgids (€ 6,00)
- verschenen waarin de bezienswaardigheden langs de route uitgebreid zijn beschreven. In dit gidsje zijn ook zeven themaroutes, in lengte variërend van 3 tot 24 km, opgenomen.
- De VVV in Oirschot (St. Odulphusstraat 11) is dagelijks geopend vanaf 10.00 uur, vanaf november alleen in de weekenden.
- Oirschot is per bus (BBA-lijn 141 en 142) bereikbaar vanuit Tilburg en Best.

Wandelen rond de vloedlijn

Dit jaar heb je vier keer de kans een bijzondere wandeling te maken op Neeltje Jans, het voormalige werkeiland in de monding van de Oosterschelde. Je kunt er kennismaken met de Zeeuwse rotskust. Je ziet wat de Oosterschelde zo de moeite waard maakt. Inclusief een kijkje onder water, onder de vloedlijn.

Gelijk maar een misverstand uit de weg ruimen. De Zeeuwse rotskust bestaat niet. Zeeland kent niet een rotskust als in Bretagne of Engeland. De Zeeuwse rotskust is een kunstmatige, afsluitdammen en dijken bekleed met basaltblokken of beton. Maar daarom niet minder interessant.

Elke plant, elk dier heeft zijn eigen plek op de Zeeuwse rotskust. Als je vanaf de dijk naar beneden kijkt, zie je verschillende banen, evenwijdig aan het wateroppervlak, elk met een eigen kleur. Tussen de stenen zijn kruiden en planten te vinden die houden van een zout klimaat zoals melkkruid en zeealsem. Op de bovenste stenen (de spatzone) groeien vaak grote gele kortsmossen. Waar bij springtij het water komt, is een donkere zone met korstmossen en blauwalgen. Als je goed kijkt, zie je er ook grazende alikruiken en havenpissebedden. Rond de lijn waar normaal het hoogwater komt, ligt een zone met groen- en bruinwieren. Nog net boven de laagwaterlijn zijn de eerste roodwieren te vinden. Deze zone kan zich zo'n tien meter diep uitstrekken, daaronder is het voor wieren te donker om te groeien. Daar zijn de stenen bedekt met sponzen en zeeanemomen, hydroidpoliepen en veel andere diersoorten. Dieren die een zittend bestaan hebben: ze verplaatsen zich niet of nauwelijks.

Op de wandeldagen hebben duikers in alle vroegte aquaria ingericht met krabbetjes, veel soorten wier, vis, spoorkreeftjes, bloemdieren, slakken en mosdieren. Zo kun je ook als niet-duiker tijdens de Hans Verkooijen wandelingen met de bijzondere levensvormen onder water kennismaken. De wandelingen zijn genoemd naar een in 1997 overleden bioloog en duiker, die het initiatief tot deze wandelingen en de tijdelijke aquaria heeft genomen.

Hans Verkooijen wandelingen *praktisch*

- De wandelingen beginnen vanaf het startpunt Natuurexcursies op de parkeerplaats bij Waterland Neeltje Jans. Aanvang steeds om 14.00 uur. Deelnemers voor leden van Natuurmonumenten of een Provinciaal landschap gratis, voor anderen twee euro. De wandelingen worden ondersteund door het Nationaal Park Oosterschelde.
- Dit jaar vinden de wandelingen plaats op: de zondagen 12 juni, 10 juli, 21 augustus en 18 september. Aanmelden niet nodig. Voor meer informatie: Het Zeeuws Landschap (tel. 0113-569110 tijdens kantooruren) of Dominique Willems van de Biologische werkgroep NOB, tel. 0118-642532.

Van kerk naar kerk door het lichtglooiende Roerdal

Een eerste blik op het routekaartje laat zien dat je over paadjes wordt geleid die niet op de topografische kaart staan. Dat belooft. Maar er is meer. Je beleeft een stukje van het lichtglooiende Roerdal in al zijn facetten. De vele wegkruisen en kapelletjes langs de route zijn de getuigenissen van het rijke Roomse leven en geven Gods zegen over de wandeling.

Het Toscane van Nederland

Vanuit de dorpen Herkenbosch, Vlodrop en Melick loopt het Roer- en kerkepad naar de Roer toe. "Het pad is zo'n 18 kilometer lang", zegt Sylvia de Rooi van de gemeente Roerdalen. De route gaat langs drie kerken, twee kapellen, negen wegkruisen, een standerdmolen en verschillende monumentale boerderijen, somt zij vlot op. "En niet te vergeten tal van bijzondere natuur- en landschapselementen." Van de route is een brochure verschenen. Fraaie infopaneeltjes langs de route geven je nog wat extra informatie.

Met de nieuwe wandelroute, deze is met rijks- en Europees geld totstandgekomen, wil de gemeente Roerdalen een nieuw perspectief bieden voor de leefbaarheid van het platteland. Burgemeester Ricardo Offermanns ziet Midden-Limburg als het Toscane van Nederland. De bisschopsstad Roermond vervult dan de rol van publiekstrekker à la Florence, de omliggende landelijke gemeenten zijn er om te onthaasten en uit te waaien. "Naast de bekende koffie en vlaai kun je ook genieten van typische streekproducten als moffelkook en Elfenbier." Het pad is eind maart in gebruik genomen.

Rur, niet Ruhr

In Duitsland heet de Roer Rur. Het riviertje dat door de gemeente Roerdalen stroomt heeft dan ook niets te maken met de Ruhr van het Roergebied. De Limburgse Roer ontspringt in de Duitse Eifel en Belgische Hoge Venen. Vanaf Monschau stroomt hij naar Nederland. Slechts 22 van de 168 km ligt op Nederlands grondgebied. Bij Vlodrop komt de Roer ons land binnen.

De Roer is een snelstromende regenrivier. Hij mag tegenwoordig weer vrij meanderen door het landschap. Op veel plaatsen zijn de oevers dan ook afgekald. De waterkwaliteit is de laatste decennia sterk verbeterd. Na 125 jaar,

tot eind jaren 70 was de Roer een open riool voor onder meer Duitse fabrieken, is in 2002 voor het eerst de zalm weer gesignaleerd. Ook het voorkomen van de bever en vogels als de ijsvogel, grote gele kwikstaart en oeverzwaluw maken de rivier uniek.

Achter de hoeuf

Op de wandeling krijg je een prachtig beeld van het Roerdal. En dan bedoelen we niet alleen de zomerbedding met aanliggende oevers die nogal eens onder water willen staan. Het eigenlijke dal is wel een paar kilometer breed. Lopend op de Veldweg zie je in het noorden de dorpen Melick en Herkenbosch schitterend op de voormalige oeverwal liggen. In het zuiden de beplanting die het riviertje begeleidt: bomenrijen, populierenbosjes, solitaire wilgen. Onderlangs de noordelijke oeverwal liep vroeger een kerkenpad, nu voor een deel in de route opgenomen.

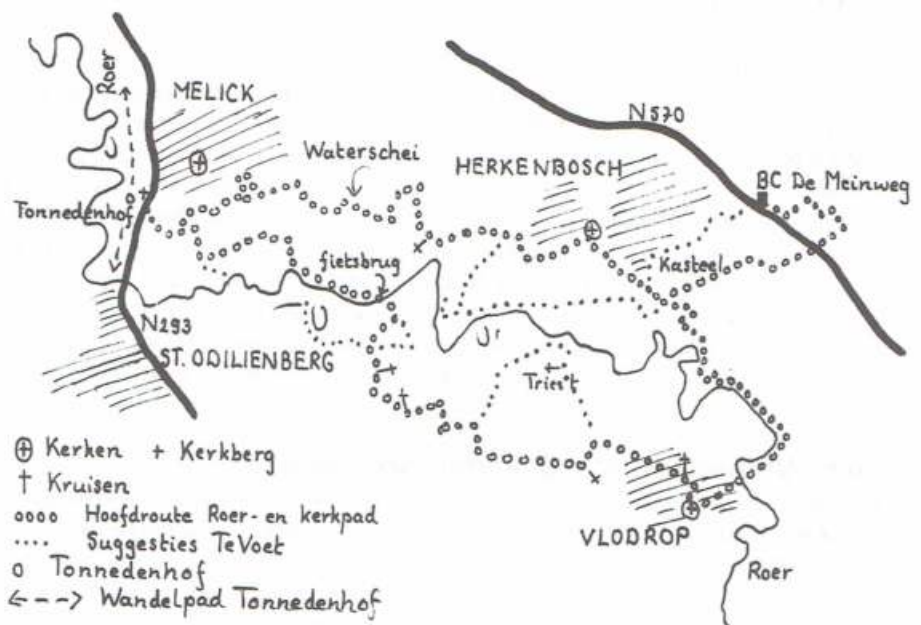
Vroeger lag de kerk van Melick aan de westkant van het dorp op de zogenaamde Kerkberg langs de Heinsbergerweg, de doorgaande weg naar St. Odiliënberg. Bewoners van

Waterschei liepen dan 'achter den hoeuf' (hoven en tuinen) van de huizen naar de kerk. Bij hoogwater moesten de kerkgangers hun route verleggen naar de hoger gelegen dorpsstraten.

Aan het eind van de oorlog is de parochiekerk op de Kerkberg verwoest. Alleen de oude kerkhofkapel herinnert er nog aan. Vanaf de Kerkberg heb je naar het westen toe een mooi uitzicht op het Roerdal, en op de Tonnedenhof. Deze gesloten hoeve is gebouwd tussen 1600 en 1700.

Dit voorjaar is op het landgoed Tonnedenhof gestart met een groot natuurproject. Eigenaar Herman Nijkskens heeft ervoor gekozen ongeveer de helft van zijn 40 hectare groot landbouwbedrijf om te vormen en te beheeren als natuur. Voor wandelaars is interessant dat er een twee kilometer lang wandelpad door het landgoed wordt aangelegd. Binnenkort kan je dan verder door het Roerdal richting Roermond wandelen.

Direct na de oorlog is meer in het centrum van Melick de nieuwe St. Andreaskerk gebouwd. De Kerkberg lijkt nu geen prominente plaats in het geheugen van de dorpsbewoners in te nemen. De aankondiging van de gemeente in een persbericht over de ontwikkelingen op het landgoed Tonnedenhof dat dit bedrijf 'achter het benzinstation' te vinden is, stemt op zijn minst tot nadenken.

Het kruis met de rozenkrans

'Een kruisje'

Vraag in Limburg de weg en de kans is groot dat je een antwoord krijgt als: "Tets verderop zie je een kruisje staan. Die straat is het." Nu ging het mij juist om dat kruis. Dacht ik toch. Volgens de wandelbrochure moest op die hoek 'een mooi kruisbeeld met een metalen rozenkrans staan'. Groot was mijn teleurstelling dat ik er een heel ander kruis vond. Zelfs de voorzitter van de buurtvereniging die er tegenover woonde, kon geen opheldering verschaffen. "Ja, een jaar of vijftien geleden hebben we hier een ander corpus geplaatst. Maar het oude had ook geen rozenkrans." Uiteindelijk bleek het bewuste kruis op een heel andere plaats te staan. Langs de route, dat wel.

De wegkruisen kennen een eeuwenlange geschiedenis. Bij kruispunten van wegen richtten de Kelten en Germanen al cultusplaatsen op. Hier werden offers gebracht, bijeenkomsten gehouden of eden afgelegd. In de Romeinse tijd kregen de wegkruisen een betekenis voor landmetingen en begrenzingen. Ook voor de Romeinen was het belangrijk om deze kruispunten onder bescherming van de goden te plaatsen. Ten tijde van de Franken wil paus Leo III dat er overal op kruispunten kruisen werden geplaatst. Hiermee werden de heidense plekken gekerstend. Toch bleef er lange tijd een waas van heidens geloof rond de kruisen hangen. Rond 1800 moesten alle wegkruisen op last van de Franse bezetter worden verwijderd. Er zijn in Limburg nauwelijks wegkruisen te vinden die ouder dan 200 jaar zijn.

Naast devotiekruisen (voor de verering van Christus) zijn er wonderkruisen (bij een wonderbaarlijke gebeurtenis opgericht), hagelkruisen (tegen hagelschade aan gewassen), processiekruisen (met een rustaltaar tijdens processies) of pestkruisen. De laatste zijn opgericht tijdens epidemieën en kenden vaak knoesten die de pestbuilen moesten voorstellen.

Veel moeite gedaan

Het Roer- en kerkepad kan op enkele plaatsen worden ingekort. Ook zijn enkele varianten aangeduid waardoor je langer door het Roerdal loopt of juist wat langer het voormalige kerkenpad volgt. Helaas zijn de Roerdalvarianten, vooral bij Herkenbosch, grotendeels verhard. Het lijkt een keuze te worden tussen onverhard of verhard lopen. Maar misschien kun je je voordeel doen met enkele routesuggesties die TeVoet op het kaartje heeft aangegeven: meer onverhard door het eigenlijke Roerdal. Overigens hebben de makers van het pad niet geschroomd door brandnetels bijna ontoegankelijke paden, maar wel mooi, in de route op te nemen zoals tussen Vlodrop en Herkenbosch. Op meer plekken zijn door de realisatie van de route terreinen opengesteld voor wandelaars en oude verbindingen hersteld. "We hebben daar heel veel moeite voor gedaan", zegt Jac Mulders. "Onze inzet was de route zoveel mogelijk over onverhard terrein te laten lopen." Vanuit de Stichting Plattelandsvernieuwing WCL Midden-Limburg was Mulders verantwoordelijk voor de realisatie van de route. "Het waterschap was eigenlijk niet zo gelukkig met ons initiatief. Het idee was de route op meer plaatsen dan nu langs de Roer te laten lopen." Vanwege de ecologische waarden stuitte dat op verzet. "Ergens te begrijpen", zegt Mulders. Met gepast chauvinisme voegt hij er aan toe: "De Roer is ook één van de mooiste riviertjes van Nederland. Wat er nu uitgekomen is aan route, is voor dit moment het maximaal haalbare."

Lopend door het Roerdal hoef je niet je best te doen om ideeën te genereren voor een (nog aantrekkelijker) route. Op meer plekken lopen schitterende onverharde weggetjes of paadjes naar de Roer. Een doorsteek door een weiland, aan de begroeiing is te zien dat meer wandelaars het kennen, of een stukje langs een dode arm van de Roer en je komt weer op een andere openbare zandweg. TeVoet heeft enkele suggesties kort

De Prins Bernharmolen vanuit het Roerdal

doorgesproken met Mulders. "Ik ken ze. Ik heb er ook wel gelopen. Voor de wandelaars zou het heel mooi zijn ze op te nemen in de route. Maar je moet ook oog hebben voor de natuurwaarde; aan de zuidkant van de Roer nestelen bijvoorbeeld veel ijsvogels. Ook moet je nog tot overeenstemming kunnen komen met de agrariër. En Staatsbosbeheer wordt door enkele vervelende voorvallen in De Meinweg wat voorzichtiger met het toelaten van wandelaars op begraasde terreinen." Mulders voegt er nog aan toe dat ook een stuk van de route dat nu is opengesteld waarschijnlijk vanwege de begrazing tijdelijk moet worden afgesloten. Het zou betekenen dat de wandelaar in het eigenlijke Roerdal alleen maar wordt geconfronteerd met verharde ondergrond! De doelstelling om met een wandelroute een beter perspectief te bieden voor de economische vitaliteit in de streek komt zo wel heel erg onder druk te staan. Ook in het Toscane van Nederland blijkt het dus lastig te zijn de wandelaar de echt aantrekkelijke plekken in een route voor te schotelen. Desondanks een aanrader, zeker als je wat van de eigenlijke route durft af te dwalen en af en toe over een doodlopend pad naar de Roer en terug loopt.

Harry Benschop

Roer- en kerkepad praktisch

- Melick, Herkenbosch, Vlodrop en het bezoekerscentrum Meinweg zijn elk half uur met bus 78 of 79 uit Roermond bereikbaar. Op zondag rijdt deze bus elke 2 uur vanaf 10.00 uur.
- Bezoekerscentrum Meinweg is tot en met oktober dagelijks (behalve maandag) open van 10.00 tot 17.00 uur, tel. 0475-528500. In het bezoekerscentrum en de VVV's in de omgeving is de wandelbrochure van het Roer- en kerkepad te koop voor 2 euro.

Fyts- en kuierroute 'De Oerhaal'

Ter ere van het in de vaart nemen van het pontje De Oerhaal is een foldertje uitgekomen met fiets- en wandelroutes. Voor veel wandelaars en fietsers, maar ook voor de inwoners van Warten en Earnewâld, is met deze pont een langgekoesterde wens in vervulling gegaan. Met de pont wordt de afstand tussen bijvoorbeeld Leeuwarden en het Nationaal Park De Alde Feanen niet alleen veel kleiner, maar ook aantrekkelijker.

De Alde Feanen

Open water, uitgestrekte rietvelden, bloemrijk grasland en moerasbossen. Dat is het beeld van De Alde Feanen. In het hart van Fryslân ligt dit 2500 hectare grote Nationaal Park in oprichting. Het is een groot aaneengesloten waterrijk gebied, een 'wetland' van internationaal belang. Met de realisatie van de door zonne-energie aangedreven pontje 'De Oerhaal' wordt de combi tussen natuur en recreatie in De Alde Feanen versterkt. Eind april is het pontje officieel in gebruik genomen.

Nog geen honderd jaar geleden bestond het gebied De Alde Feanen, in de driehoek tussen Heerenveen, Drachten en Leeuwarden, uit een kaal en open landschap. Nu ziet het er veel begroeider en beschermt uit. Het is een zeer afwisselend landschap met meren, veenplassen, petgaten, rietlanden, struwelen en moerasbossen. Laagveenmoerassen worden tot de rijkste en meest gevarieerde natuurgebieden van Noordwest-Europa gerekend. Die variatie zorgt voor een enorme rijkdom aan planten en dieren. In het Nationaal Park De Alde Feanen komen meer dan 450 soorten planten

voor en broeden ruim 100 soorten vogels.

De Oerhaal

De Alde Feanen biedt veel recreatieve mogelijkheden. Het uitgestrekte watergebied valt het beste varend te verkennen. Maar ook wandelaars en fietsers komen aan hun trekken, zeker nu 'De Oerhaal' in de vaart is gekomen. Het pontje verbindt de dorpen Warten en Earnewâld. Earnewâld kan zich ontwikkelen tot een halteplaats voor wandelaars en fietsers.

De vaartijd bedraagt zo'n acht minuten. Daarbij wordt het Prinses Margrietkanaal ter hoogte van de Kruiswaters overgestoken. Er kunnen per keer ten hoogste twaalf passagiers mee. Je moet het pontje altijd even oproepen via een soort praatpaal. Bij het ontwerp van 'de Oerhaal' is rekening gehouden met het grotere formaat van fietsen voor invaliden. Daarnaast is het pont geschikt voor rolstoelen en bijzondere fietsen (zoals easybikes en duofietsen) die worden verhuurd in Earnewâld, Grou en De Veenhoop. De pont is deels voorzien van zonnepanelen.

Reddingsactie

Kuiers

Om de ingebruikname van het pontje luister bij te zetten is een fietsroute van 23 kilometer ontwikkeld en twee korte wandelroutes. De pont maakt ook onderdeel uit van de fietspontjesroute 'De acht van Grou'.

Een van de nieuwe wandelroutes is een zogenaamde dorpskuier door Warten. Je komt er langs It Earmhûs. Daar is een beschrijving van bezienswaardigheden langs de verdere route te verkrijgen en een nadere routebeschrijving. Het is tevens het begin van 'De Súdwal', een museumcomplex met wisselende exposities.

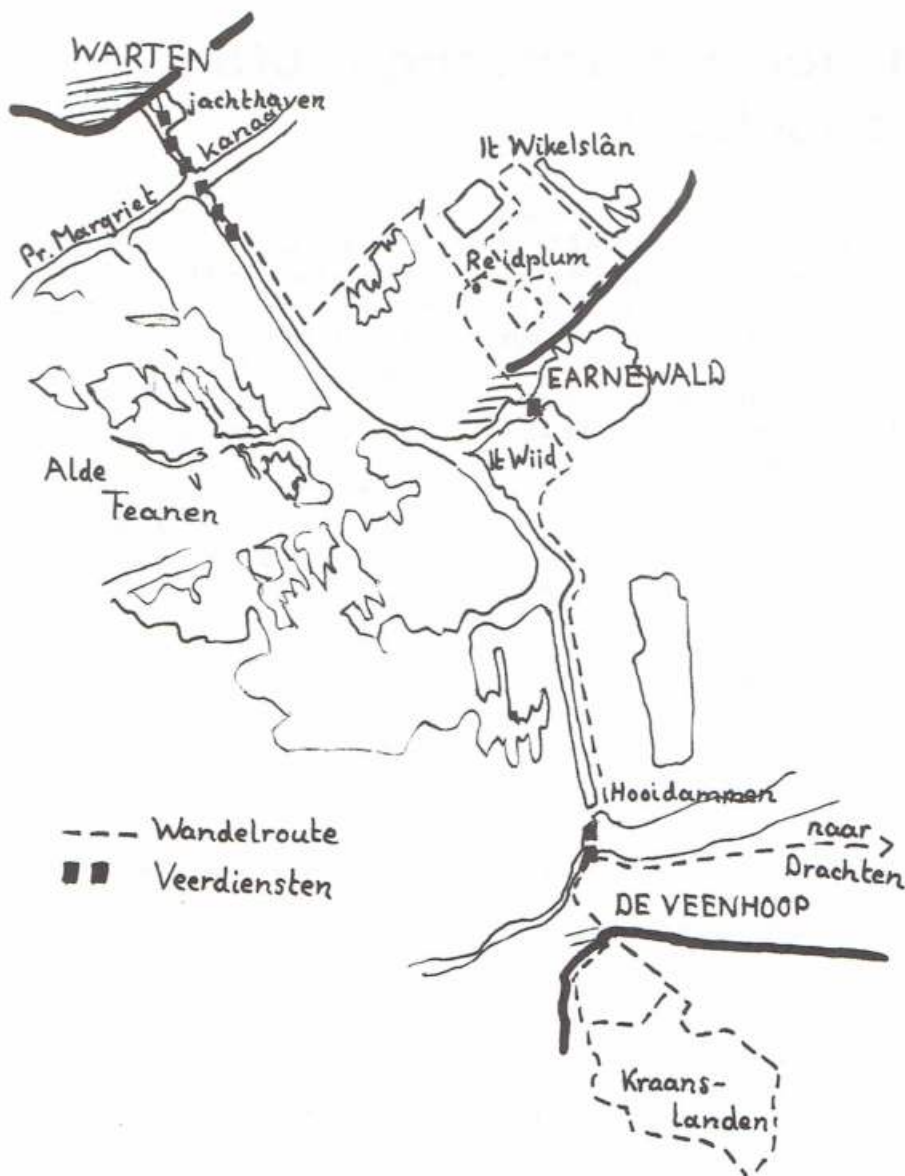
Aan de overkant is een meer landelijke route ontwikkeld. Deze voert langs De Reidplûm en het dorp Earnewâld. Bij de Reidplûm het bezoekerscentrum van It Fryske Gea, is een uitgebreide routebeschrijving te verkrijgen voor de wandeling 'It Wikelslân'. Deze volgt een zeer aantrekkelijk pad dat achter De Reidplûm begint. In de loop van dit jaar is deze route ook met GPS te volgen.

Voor De Alde Feanen, hier op een kaart uit begin vorige eeuw in De Reidplûm, bestonden ooit plannen voor inpoldering

De 'bel' bij het veer van De Veenhoop

It Wikelslân

natuur te schaden. Provincie Fryslân leidt dit project, dat wordt gefinancierd met behulp van Europees geld uit het 'Interreg IIIB Noordzee Programma'. Vanuit het Nationaal Park is men heel tevreden over Mopark, omdat dit project de aanzet kan geven tot nieuwe en natuurvriendelijke recreatieve ontwikkelingen. Juist in De Alde Feanen is dit van groot belang, omdat de recreatieve druk aanzienlijk is. De natuurwaarden mogen niet onder druk komen te staan als gevolg van de recreatieve ontwikkelingen.

Wilhelmien Dijkstra

Naast de Reidplum bevindt zich It Eibertshiem, het ooievaarsbuitenstation. Jaarlijks broeden er zeven paartjes.

Met gebruikmaking van drie pontjes is een heel aangename doorgaande wandelroute te plannen van Warten naar bijvoorbeeld Drachten of Beetsterzwaag; twee plaatsen waar je wat makkelijker met de bus weer wegkomt. Voor een groot deel moet je wel gebruik maken van schelpenpaden waar ook fietsers van gebruik maken. De op het kaartje ingetekende lussen in It Wikelslân en de Kraanlanden bij De Feanhoop zijn wel alleen voor wandelaars toegankelijk. Jammer dat beide natuurgebieden niet op een logische manier in een doorgaande wandelroute kunnen worden opgenomen, onder andere vanwege de situering van de ingangen. Zeker iets om eens onder de aandacht van It Fryske Gea te brengen. Wij staan open voor tips en vragen, laat directeur Ultsje

Hosper in het jubileumnummer van het tijdschrift It Fryske Gea weten. En ook: "Recreatie en natuur gaan heel goed samen."

Naast De Oerhaal wordt je overgezet van Earnewâld naar het vakantiecentrum It Wild (dit pontje vaart het hele jaar) en van Hooidammen naar het dorpje De Feanhoop (dagelijks t/m eind september, vanaf 11.00 uur).

Project Mopark

Nationaal Park De Alde Feanen is partner in het project Mopark (Mobility & National Parks). Dit project heeft de fietspont financieel mogelijk gemaakt. Mopark is een internationaal samenwerkingsverband van acht nationale parken in Noorwegen, Zweden, Denemarken, Duitsland, Schotland, Engeland en Overijssel. Doel van het project is om de recreatieve mogelijkheden in parken, voornamelijk op gebied van duurzaam vervoer, te stimuleren zonder daarbij de

De Oerhaal praktisch

- De folder met de Fyts- en kuierroute De Oerhaal is gratis verkrijgbaar bij de VVV's in Warten en Earnewâld. De laatste is in het zomerseizoen van maandag t/m zaterdag open.
- De wandeling 'It Wikelslân' is voor 70 euro-cent verkrijgbaar bij De Reidplum (van mei tot oktober ieder weekend van 13.30 tot 17.00 uur geopend) en bij de VVV in Earnewâld.
- 'De Oerhaal' vaart t/m 25 september iedere vrijdag, zaterdag en zondag tussen 10.00 en 18.00 uur. Tussen 13 juni en 28 augustus is het pontje dagelijks in de vaart. Voor meer informatie tel. 058-2550791.
- Meer informatie over het Nationaal Park op www.dealdefeanen.nl.
- Earnewâld is bereikbaar met beltaxi 211 van Arriva, dagelijks elke 2 uur (in de middaguren van maandag t/m zaterdag uurdienst). Vanuit Leeuwarden pak je eerst bus 14 tot Garijp, vanuit Drachten of Heerenveen eerst bus 10 tot Nijega. De beltaxi moet je minimaal één uur van tevoren bestellen op 0900-1961.
- Strippenkaart is gewoon geldig.
- Warten is vanuit Leeuwarden bereikbaar met Noordned-lijn 22, meestal uurdienst. Rijdt niet op zondagochtend. Voor de meeste ritten van lijn 22, zeker in het weekend, moet je uiterlijk één uur van te voren reserveren op 0900-1961 of via www.noordned.com.

Het Groene Woud: ook één aaneengesloten gebied voor de wandelaar?

Zelfs op de open dag was het de wandelaar niet gegund over de nieuwe natuurbrug van de ene zijde naar de andere zijde van de A2 te lopen. Alleen een kijkje op de brug was mogelijk. Op het drukste moment moest je daar zelfs drie kwartier voor in de rij staan, zoveel belangstelling. Het was dan ook de enige gelegenheid om er een blik op te werpen.

Eind april is de natuurbrug over de A2 tussen Boxtel en Best met de toepasselijke naam 'Het Groene Woud' opgeleverd. De volgende dag hadden de eerste reeën de oversteek al gewaagd.

Indrukwekkend was het wel. Niet alleen het prijskaartje van 9,1 miljoen euro. Daarvoor garandeert de aannemer een levensduur van 80 jaar. Ook de afmetingen: liefst 50 meter breed, vijftien meer dan andere ecoducten. Er is ook niet zomaar een bult zand op het beton gestort. Dieren die van de natuurbrug gebruik maken zullen niets aan de ondergrond merken. De wat lemige beekbedgrond aan weerszijden van de A2 is ervoor gebruikt. Ook de grondwaterstand is nagebootst. Op acht meter boven de A2 is het een natte bedoening. Dankzij een ingenieus irrigatiesysteem bevindt de grondwaterstand er zich op 20 cm beneden maaiveld: op de brug zelf én op de 'op en afritten'. De oversteek wordt verdeeld in verschillende zones, voor elk dier een eigen baan. Voor amfibieën zijn over de volle lengte van de brug om de paar meter poeltjes aangelegd. Voor marterachtigen als bunzing, hermelijn en das zijn er wallen van boomstammen en -wortels. Voor edelherten – die zouden rond 2010 de oversteek moeten wagen – een grote open zone. Koeien en paarden worden dit najaar ingezet om die open strook op natuurlijke wijze te begrazen. Een ruigtezone met braamstruiken en brandnetels wordt nog aangelegd voor kleine zoogdieren als muizen, konijnen

en egels. "Zodat de konijnen uit Turnhout bij wijze van spreken bij hun familie in Nijmegen op bezoek kunnen", vertrouwt projectadviseur ecologie en milieutechniek bij Rijkswaterstaat Hubert van Beusekom het Brabants Dagblad toe. "Het uitsterven van diersoorten wordt ermee voorkomen. Als ze allemaal op hun eigen 'eilandjes' worden gehouden, bevordert je inteelt. Daardoor worden ze zwakker."

Bij de officiële ingebruikname zegde minister Peijs nog twee natuurbruggen toe over de A2, tussen Eindhoven en Weert.

Prachtig allemaal. Alleen jammer dat er niets voor de wandelaar is gedaan. Die wordt nog steeds gedwongen – door allerlei nieuwe infrastructuur steeds meer – in die eilandjes te blijven. Voor de wandelaar is de A2 tussen Boxtel en Best over ruim zes kilometer een onneembare barrière. Terwijl Het Groene Woud destijds – we spreken dan van 1998 – door de provincie is neergezet als 'één aaneengesloten natuurgebied én struingebied' van 7500 ha groot. Als contramale voor de erom heen liggende verstedelijking van Brabantstad, een concept dat enkele jaren later is 'uitgevonden'.

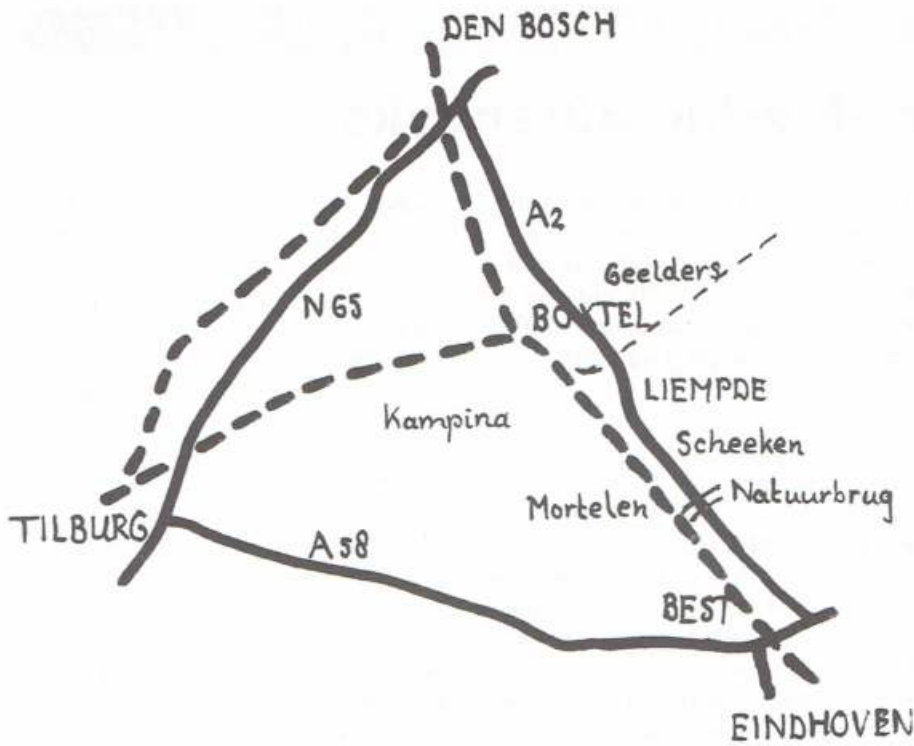
Vier gebieden zouden met elkaar in verbinding moeten komen: Kampina en De Mortelen ten westen van de Boxtel en De Geelders en De Scheeken ten oosten daarvan. Kampina en De Mortelen zijn door de aanleg van het Banisveld – van maïsveld tot natuurgebied omgetoverd – en een voetbrug over de Beerze voor de wandelaar ver-

bonden, al mag het nog wel (veel) beter. De Scheeken kan op geen enkele manier worden bereikt. Niet alleen de A2 maar ook de spoorlijn – enkele jaren geleden is deze uitgebouwd tot vier sporen – hebben veel oude paden tussen De Mortelen en De Scheeken onderbroken. Onder het spoor door zijn op twee plaatsen nog wel fietstunneltjes aangelegd: bij Landgoed Velders en in de Liempdse Dijk. Maar één kilometer verder maar het oosten stuit je op de A2. Alleen bij Liempde kan je er via een verkeersweg overheen. Aan de zuidzijde, ruim zes kilometer verder, vormt de enkele jaren geleden aangelegde noordelijke randweg van Best op geen enkele manier een voor de wandelaar interessante verbinding tussen De Mortelen en De Scheeken.

Voor veel lokale en regionale wegen worden momenteel voorzieningen voorbereid en/of uitgevoerd om Het Groene Woud daadwerkelijk tot één aaneengesloten leefgebied voor dieren te maken: kleine faunapassages onder de weg, koeientunnels enz. Het vrij laten zwerfen van koeien en paarden over de wegen heen zoals – tot ieders tevredenheid – in The New Forest aan de Engelse zuidkust het geval is, stuitte bij de bevolking van Liempde op zwaar verzet. Je zou er zo langzaam door moeten rijden! De economische spin-off van een dergelijke maatregel, wie heeft het over de noodzaak van nieuwe economische dragers op het platteland om dat leefbaar te houden, wordt daarbij toch wel uit het oog verloren. The New Forest laat zien hoe recreanten zoiets waarderen.

TeVoet wil Het Groene Woud ook tot één aaneengesloten wandelgebied laten ontwikkelen. Daarvoor is contact gezocht met de Boxtelse wethouder Ger van de Oetelaar. Hij is ook voorzitter van het Innovatieplatform Duurzame Meierij. Aan zijn inzet is het te danken dat Boxtel de handschoen vrijwel onmiddellijk heeft opgepakt toen de provincie met de ideeën over Het Groene Woud op de proppen kwam. Voor Van de Oetelaar is de 'beleefbaarheid' belangrijk in de ontwikkeling van het gebied: "Mensen van héél dichtbij van de natuur laten genieten. Dat heeft

Het Groene Woud heel goed gedaan. Met uitkijktorens, gemakkelijk bereikbare parkeerplaatsen, borden met uitleg over de natuur, excursies, lezingen en andere zaken." Wat TeVoet betreft kan dat rijtje binnenkort worden uitgebreid met 'logische en aantrekkelijke infrastructuur voor de wandelaar'.

Wie je ook sprak in de lange rij wachtenden op de open dag van de natuurbrug Het Groene Woud, iedereen zag graag een extra mogelijkheid om in deze omgeving de A2 over te steken: met de fiets of te voet. Daarmee wil niet gezegd zijn dat dat dan persé over de natuurbrug moet zijn. Al lag dat voor de meesten wel voor de hand. Zien waar 'ons belastinggeld' voor wordt gebruikt. Voor velen was dat een reden om een kijkje te komen nemen op de open dag. Als je er dan ook zelf nog wat aan hebt, krijg je wel een zo breed mogelijk draagvlak voor de plannen met Het Groene Woud. "Wordt dat niet meer gewaardeerd, dan valt de basis voor alles weg. Waardering heb je nodig voor subsidies en projecten", zo beseft ook Van de Oetelaar. De projectleider van Rijkswaterstaat gaf bij de excursies op de natuurbrug aan dat de reden om geen wandelaars op de natuurbrug toe te laten met name gelegen was in de waarden van de aan beide zijden gelegen gebieden. "Die verdragen weinig betreding." Hij sloot ook niet uit dat over een paar jaar wel van de brug

gebruik gemaakt kon worden. "Eerst maar eens zien hoe het gaat werken."

Het gaat TeVoet niet alleen om een verbindende schakel over de A2 tussen De Mortelen en De Scheeken. Er is meer nodig om Het Groene Woud tot één aaneengesloten wandelgebied te maken. Niet alleen tussen de vier deelgebieden, maar ook in de deelgebieden zelf ontbreken schakels. Soms gaat het om een bruggetje over een beek of afwatering, een andere keer om gebruik te kunnen maken van een schouwpad of om een

De poeltjes op de natuurbrug

verbindende doorsteek door een wei. TeVoet wil deze zaken in beeld (laten) brengen. Op basis van zo'n inventarisatie kan een plan worden ontwikkeld om die ontbrekende schakels te realiseren, vanzelfsprekend met respect voor de natuurwaarden én andere belangen. Voor enkele deelgebieden worden momenteel wel plannen ontwikkeld waarin ook de wandelaar aandacht krijgt. Voor een deel van De Geelders wil Staatsbosbeheer terug naar een oerbos. 'Het gehele bos is vrij toegankelijk, u mag lopen waar u wilt. De grote grazers zorgen ervoor dat er talloze wildpaadjes gevormd worden. Hier en daar worden nieuwe routes tot stand gebracht en andere worden opgeheven om kwetsbare natuur te ontzien. Naast de reguliere paden worden drie rondgaande wandelroutes uitgezet. Er komt één 'nette' wandeling. De tweede is een 'wildernisroute'. De derde is weer een iets nettere.' (Citaat uit 'Terug naar het Oerbos, bosvormingsplan voor De Geelders' van Staatsbosbeheer, augustus 2003). De zorg van TeVoet zit hem vooral in het woord 'rondgaande wandelroutes'. In dit soort (deel)plannen ontbreekt juist de aandacht voor doorgaande verbindingen voor de wandelaar, al of niet in routes opgenomen. Het gaat TeVoet om een totaal-plaatje voor het hele Groene Woud. Dé inzet is dat Het Groene Woud over een aantal jaar niet alleen één aaneengesloten natuurgebied is, maar ook één aangesloten wandel- of struingebied.

Harry Benschop

Het Groene Woud praktisch

- Voor wie door Het Groene Woud wil dwalen, is station Boxtel een goede uitvalsbasis voor De Kampina en De Mortelen. De Mortelen is ook leuk bereikbaar vanuit Best voor wie de weg weet: tussen spoorweg en A2 in noordelijke richting lopen en via het tunneltje in de Liempdse Dijk onder het spoor door. Voor de deelgebieden De Scheeken en De Geelders kun je, als je van het openbaar vervoer afhankelijk bent, het best starten in Liempde, met de buurtbus elk uur (niet op zondag) bereikbaar vanuit Boxtel.
- Op zondag 7 augustus organiseert TeVoet een wandeling waarin De Scheeken, het meest onbekende en ten opzichte van de andere deelgebieden meest geïsoleerde gebied van Het Groene Woud, centraal staat. Zie voor meer informatie de activiteitenkalender achterin.

De leegte in Noard-Fryslân Bûtendyks

Op zijn quad kwam hij recht op ons afgereden. Wij waren net over de hoge zeedijk geklommen en stonden te genieten van de leegte en de stilte voor ons. Het bleek de opzichter van It Fryske Gea. Het was een zonovergoten dag aan het eind van de zomer, vorig jaar. "Ik verlang al weer naar het najaar. Wind, storm, striemende regen. Dat hoort bij dit gebied." We hebben het over het Noarderleech, een deel van het natuurgebied Noard-Fryslân Bûtendyks.

Vanaf het vasteland is de hoge zeedijk al van verre te zien. Hij houdt de horizon lange tijd goed verborgen. Eenmaal bij de dijk aangekomen, kijk je na een kort klimmetje uit over een onmetelijke vlakke. Een landschap zonder bebouwing, geen hoogspanningsmasten, geen bomen. Niets, op een bunker en enkele dobben na. Leeg, dat is het juiste woord voor het Noarderleech. In het Fries het Noarderleech.

Niets houdt de wind tegen. Voor een eerste kennismaking zijn de zomermaanden zo gek nog niet. Maar 's winters is er meer te beleven. Ganzen en andere trekvogels. De stilte is er dan oorverdovend.

Heftige discussies

Tussen Zwarte Haan in Het Bildt en de veerдам bij Holwerd ligt 4100 ha zomerpolders, kwelders en kwelderwerken. Een hoge, (Delta)veilige zeedijk van 23 km vormt de scheiding met het achtergelegen land.

Heftige discussies hebben zich hier afgespeeld. De boeren pleitten voor verplaatsing van de veilige dijk tot over de kwelderwerken. Zo zouden de zomerpolders, kwelders en slikken kunnen worden omgevormd tot vruchtbare landbouwgrond. Natuurliefebbers zagen liever de bestaande dijk opgehoogd om de natuurwaarden buitendijks in stand te kunnen houden.

Uiteindelijk moest de rechter er aan te pas komen. Die besliste in het voordeel van de natuur: de bestaande zeedijk

Eenvoudig bruggetje in het Noarderleech

moest worden opgehoogd. In 1993 was die klus geklaard.

Verkwelderen

Noard-Fryslân Bûtendyks is een gouden rand langs het wad. Het is het domein van It Fryske Gea. "Als alles gaat zoals we hopen, is dit gebied straks één van de grootste aaneengesloten zoute kwelders van Europa", vertelt Henk de Vries, hoofd planning en onderzoek van It Fryske Gea. "In het verleden zijn kwelders verdwenen doordat ze zijn ingepolderd achter veilige zeedijken. Maar het areaal aan kwelders is ook afgenomen door de aanleg van zomerdijken, dat zijn lagere dijken die in buitendijks gebied zijn aangelegd om daar 's zomers landbouw te kunnen bedrijven. We komen steeds meer tot de ontdekking, ook internationaal gezien, dat kwelders een belangrijke natuurwaarde hebben. Ze herbergen verschillende soorten zeldzame planten, vormen een leefgebied voor vlinders, kleine zoogdieren en vogels en zijn als rust- en fourageergebied een onmisbare schakel in de route van trekvogels. Niet voor niets is het buitendijkse gebied van de Waddenzeekust als kerngebied aangewezen in de Ecologische Hoofdstructuur. Daarom willen we graag de kwelders terug."

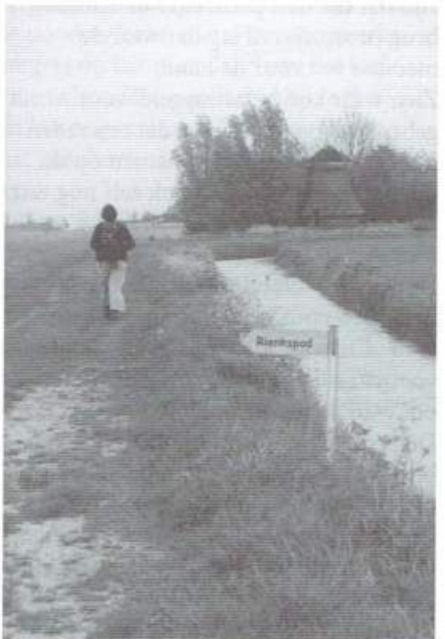
Een groot deel van de Friese kwelders kan worden hersteld door 'uitpoldering' van de zomerpolders. "Dit gebeurt door de meest zeewaarts gelegen zomerdijk door te steken", verklaart De Vries. "Het zeewater kan zo bij vloed het gebied achter de zomerdijk instromen, waarbij op de lange termijn weer kwelders kunnen ontstaan. Bij het uitpolderen gaat het dus niet om ingrepen in de winterdijk. Deze blijft onaangeroerd. De veiligheid van het land staat uiteraard voorop."

Met het 'verkwelderen' is nog weinig ervaring opgedaan. Daarom voert It Fryske Gea in het Noarderleech eerst

een proef uit. Hier is 135 ha ingericht als proefgebied. De zomerdijk is op drie plekken doorgestoken, waardoor het zoute water bij hoog tij de zomerpolders kan bereiken. De rechte sloten in deze polders zijn gedempt en vervangen door drie nieuwe slenken die door het gebied slingeren. Ze zorgen voor extra variatie door hoogte- en stromingsverschillen. Bij regelmatige overstroming zal het zeewater telkens een laagje slib achterlaten. Dit laagje vormt uiteindelijk de nieuwe kwelder.

Het gebied wordt van maart tot oktober begraasd door koeien en paarden. Als de vloed opkomt kunnen deze beesten zich terugtrekken naar een verder landinwaarts gelegen tweede zomerdijk of op zogenaamde dobben, veedrinkplaatsen die door een kade zijn omgeving en die in verbinding staan met de tweede zomerdijk.

Samen met instanties als Alterra en de Rijksuniversiteit Groningen volgt It Fryske Gea nauwlettend de ontwikkelingen. Eindresultaten zijn op zijn vroegst in 2006 te verwachten. Toch zijn er al enkele conclusies te trekken. "De ecologische schok direct na het doorsteken van de zomerdijk viel mee", meent De Vries. "Er was een geleidelijke overgang van de zoete naar de zoute situatie. *vervolg op pag. 14*

Een van de kuierpaden van Oude Leije

**Aan: alle leden van TeVoet,
vereniging van wandelaars,**

Bij de voorbereiding van een beursstand enkele jaren terug is eens een opsomming gemaakt van wat TeVoet had bereikt. Het werd een hele waslijst van grote en kleine successen. Maar soms ook van teleurstellingen, zaken die niet voor elkaar waren gekomen.

Wie dit nummer van Lopend Vuur doorbladert, zal het opvallen dat TeVoet op veel plaatsen bezig is, actie voert, dingen aan het uitzoeken is, reacties en suggesties geeft aan overheden en organisaties. En veel haalt de kolommen van Lopend Vuur nog niet eens, zoals de inzet van TeVoeters in provinciale wandeloverleggen.

Al meer dan tien jaar zetten op veel plekken in Nederland TeVoeters zich in voor betere wandelmogelijkheden, zodat de wens 'onverhard van dorp naar dorp' steeds meer bewaarheid wordt. Zij doen dat niet alleen voor zichzelf, maar juist ook voor andere wandelaars, lid of geen lid. Zodat ook zij kunnen genieten. Het bestuur is verheugd over die inzet, maar onderstreept tegelijk het belang dat vele anderen het werk van de vereniging met hun lidmaatschap ondersteunen.

Die steun mag best nog groeien, om een grotere vuist te kunnen maken, om meer werk te kunnen verzetten. Het vraagt om meer bekendheid van de vereniging, meer publiciteit, meer activiteiten. In contacten, op wandelingen en bij andere gelegenheden hoor je vaak 'Ik zou best wat meer willen doen'. Sommigen zeggen er bij 'je belt maar als je een klusje hebt'; anderen zijn bereid meer structureel hun diensten aan te bieden. Beide vormen van hulp heeft TeVoet dringend behoefte. Er is veel werk te verzetten, van velerlei aard: van informatie doorgeven, eens iets nalopen, wandelingen uitzetten of organiseren tot brieven schrijven en contacten onderhouden met overheden.

Om beter inzicht te krijgen wat er onder de leden leeft, wat zij willen of kunnen doen, is bijgaande vragenlijst opgesteld.

Vult u a.u.b. ook de vragenlijst in als u geen bijdrage aan de genoemde verenigingsactiviteiten wilt of kunt leveren. Het bestuur wil ook graag weten wat u van Lopend Vuur vindt. Wat moet er blijven, wat zou er moeten veranderen, enz. Door het invullen van de vragenlijst kunt u ons daarmee helpen. U kunt ook aangeven of u wat ziet in een elektronische nieuwsbrief.

Tenslotte kunt u ideeën over verbetering van de wandelinfrastructuur bij u in de buurt of juist knelpunten melden.

Wij stellen het zeer op prijs de ingevulde vragenlijst vóór 1 augustus terug te ontvangen.

Met vriendelijke groet,

Bestuur TeVoet, vereniging van wandelaars

VERSTERK TEVOET: ieder lid meldt een nieuw lid aan

U kunt een familielid, een collega buur of vriend nu een speciaal aanbod doen: een lidmaatschap tot eind 2006 voor slechts 15 euro. Hij of zij krijgt daarvoor zes nummers van Lopend Vuur, boordevol wandel tips, nieuws en activiteiten. Als eerste krijgt hij of zij het septembernummer, hét nummer met een groot aantal wandelroutes.

Geef naam en adres van een nieuw lid door aan de penningmeester (i.v.m. de verwerking graag vóór 1 augustus) via e-mail ledenadministratie@tevoet.nl of schriftelijk: Barmsijs 37, 3435 BM Nieuwegein. Wij zorgen ervoor dat de nieuwe leden in september een acceptgiro voor de contributie krijgen.

23 juni debat in Kamercommissie Verkeer & Waterstaat

'Wandeloffensief'- initiatiefnota GroenLinks

Donderdag 23 juni vindt in de Commissie van Verkeer & Waterstaat een debat plaats over de wandelproblematiek. Dit gebeurt op initiatief van GroenLinks-kamerlid Wijnand Duyvendak. Hij heeft daarvoor een zogenaamde initiatiefnota 'Wandeloffensief – Geef de wandelaar weer ruimte' opgesteld. Het zal een historisch kamerdebat worden.

Het is voor het eerst dat de Tweede kamer zich zo bezighoudt met het wandelen. Vorig jaar november heeft Wijnand Duyvendak, lid van de Tweede kamer voor GroenLinks, de initiatiefnota 'Wandeloffensief – Geef de wandelaar weer ruimte' ingediend. Op 15 februari van dit jaar kwam de verantwoordelijke minister van Verkeer & Waterstaat Karla Peijs met een nogal ontwijkende en afschuivende reactie op deze nota: 'Het Rijk doet al genoeg, provincies en gemeenten zijn nu aan zet'. Duyvendak stuurde daarom op 15 april een brief aan zijn medeleden van de Commissie van Verkeer & Waterstaat waarin hij oproept tot een debat over de wandelproblematiek. De noodzaak van een aanjagende rol van het Rijk en een 'Rijkswandelnota' blijft zijn inziens bestaan.

In zijn brief concretiseert Duyvendak zijn eerdere voorstellen, juist met het oog op het gewenste debat in én buiten de Kamer. Op vrijdag 20 mei vond er in het Amsterdamse Wandelcafé van Nemo al een debat plaats over de initiatiefnota. Met Duyvendak en PvdA-Kamerlid Joanneke Kruysen, maar ook met de voorlieden van wandel-, natuur-, milieu- en boerenorganisaties. In de zaal wandelactivisten en natuurliefhebbers waaronder een groot aantal TeVoeters. Uit de geanimeerde discussie kwam naar voren dat er nu spijkers met koppen moeten worden geslagen. De landelijke politiek moet ervan worden overtuigd dat er een gecoördineerd rijkswandelbeleid moet komen. Dat moet zich niet richten op het opleggen van taakstellingen aan provincies en gemeenten, bijvoorbeeld per jaar een aantal kilometers wandelpad realiseren, maar moet de juiste voorwaarden scheppen waarbinnen anderen daadwerkelijk en zonder die knelpunten waar men nu tegen aan loopt, aan de slag kunnen. Zo was voor iedereen duidelijk dat de Pachtwet aanpassing verdient om makkelijker in pachtcontracten een gedoogplicht voor

recreatief medegebruik van boerenland door wandelaars op te nemen. Ook in de vergoedingsfeer en met een landelijk dekkende WA-verzekering kan het rijk veel betekenen. Juist op dat soort punten moet het debat in de Kamercommissie zich richten, was het unanieme advies aan de beide kamerleden.

Naar Den Haag op 23 juni

In de volgende Lopend Vuur komen we nog uitgebreid terug op het debat, de voorstellen van Duyvendak en vanzelfsprekend hetgeen het debat in de Kamercommissie heeft opgeleverd. Nu een oproep aan iedereen die zich op donderdagmiddag 23 juni kan vrijmaken, om tijdens het kamerdebat op de publieke tribune plaats te nemen. Laat de kamerleden zien dat het wandelen een 'onderwerp van belang' is, waarvoor veel belangstelling bestaat. Om het met de woorden van Wijnand Duyvendak zelf te zeggen: "Je doet als kamerlid extra je best als je op je vingers wordt gekeken". Laat dus de tribune propvol 'wandelactivisten' zitten. Alleen dat geeft een gevoel van urgentie! Let wel even op of het debat op de afgesproken dag en tijdstip – donderdag 23 juni van 14.30 tot 16.00 uur in het gebouw van de Tweede Kamer – doorgaat. De kameragenda wil nog wel eens veranderen.

Op www.groenlinks.nl kan je meer informatie downloaden: de oorspronkelijke tekst van de initiatiefnota Wandeloffensief (vergaderstuk 29892 Tweede Kamer), de reactie van de minister van verkeer en waterstaat van 15 februari en de brief van Duyvendak aan de Commissie van verkeer & Waterstaat van 15 april. Meer informatie over de vergadering zelf op www.tweedekamer.nl/vergaderingen/index.jsp. Ook op de site van TeVoet zal informatie te vinden zijn.

**Schelde
ontdekkingsweekend
11 en 12 juni 2005**

Op 11 en 12 juni viert de Schelde feest. Een weekend lang bruist het van de activiteiten langs de Schelde tussen Gent en Vlissingen. Tijdens dit weekend kan je met volle teugen genieten van het natuurschoon van de Schelde. Op je gemak wandelend langs de dijk en lieflijke Scheldedorpjes of een stevige staptocht langs slikken en schorren. Met meer dan tien veerboten kun je van de ene kant naar de andere. De meeste activiteiten, wandeltochten, excursies, routebeschrijvingen van wandeltochten, zijn gratis. Ook met de meeste veerboten kun je gratis over.

Enkele voorbeelden van lange en kortere wandeltochten: een excursie in het Land van Saeftinge, de wandelroute 'Tussen de Scheldes', een (forse) wandeling met de boswachter tussen Kruiningen en Rilland of excursies in de Verdrongen Zwarte Polder en Het Zwin in West Zeeuwsch-Vlaanderen. Tijdens een vaartocht van Terneuzen naar Hoedekenskerke met de Stad terneuzen, maximaal 250 deelnemers) krijg je en passant informatie over de toekomstplannen voor het hele Schelde-estuarium: vertrek Terneuzen om 10.15 en 14.45 uur, vertrek Hoedekenskerke om 11.45 en 16.15 uur.

Alle informatie is te vinden op www.descheldenatuurlijk.nl of in de programmakrant die op veel plekken in Zeeland verkrijgbaar is.

Vragenlijst TeVoet, vereniging van wandelaars

Activiteiten in de regio

1. Kan TeVoet *af en toe* een beroep op u doen voor:
- a. Voorbereiding TeVoet-wandelingen ja neen weet (nog) niet
 - b. Natrekken van knelpunten in de wandelinfrastructuur ja neen weet (nog) niet
 - c. Het doorgeven van plaatselijke informatie ja neen weet (nog) niet
 - d. Actie ondernemen, contacten leggen met organisaties en overheden ja neen weet (nog) niet
2. Voelt u voor *deelname* aan een provinciaal Wandeloverleg (3 à 6 keer per jaar) waarin meer in het algemeen wordt gesproken over zaken waar TeVoet zich in de regio voor inzet? ja neen weet (nog) niet

Algemene activiteiten

3. Wilt u zich inzetten voor de promotie en PR van TeVoet door:
- a. bemensing TeVoet-stand op beurzen en wandelevenementen ja neen weet (nog) niet
 - b. benaderen sponsors/adverteerders ja neen weet (nog) niet
 - c. genereren van meer publiciteit voor TeVoet ja neen weet (nog) niet
4. Wilt u een bijdrage leveren aan:
- a. het formuleren van standpunten van TeVoet ja neen weet (nog) niet
 - b. het oplossen van (juridische) knelpunten ja neen weet (nog) niet
 - c. het schrijven van artikelen in Lopend Vuur ja neen weet (nog) niet
 - d. de organisatie van TeVoet als vereniging ja neen weet (nog) niet
5. Heeft u suggesties voor (andere) activiteiten die TeVoet volgens u moet oppakken? Of suggesties voor activiteiten waar TeVoet meer dan nu het geval is, op moet inzetten? Zo ja, wilt u dan daaraan een bijdrage leveren?

Uw mening over Lopend Vuur

6. Welke artikelen leest u in Lopend Vuur:
- a. artikelen over TeVoet-activiteiten in de regio (bv. de rubriek Uit de Regio) altijd meestal soms nooit
 - b. artikelen over nieuwe wandelroutes altijd meestal soms nooit
 - c. achtergrondartikelen, artikelen over belangenbehartiging e.d. altijd meestal soms nooit
 - d. de Lopend Vuur-route altijd meestal soms nooit
 - e. de activiteitenkalender altijd meestal soms nooit
7. Aan welke zaken moet Lopend Vuur volgens u meer of juist minder aandacht besteden:
- a. de door TeVoet in de regio ontplooidde activiteiten meer het is goed zo minder
 - b. beoordeling beschrijving nieuwe wandelroutes meer het is goed zo minder
 - c. algemene standpunten over wandelen meer het is goed zo minder
 - d. wandelroutes (met kaartje en routebeschrijving) meer het is goed zo minder
 - e. tips voor bijzondere (eenmalige) wandelingen meer het is goed zo minder
 - f. andere suggesties:

8. Andere opmerkingen over Lopend Vuur (bv. over leesbaarheid, informatieve karakter, omvang, verschijningsfrequentie):

Elektronische nieuwsbrief

TeVoet bekijkt momenteel de mogelijkheden van een elektronische nieuwsbrief (naast verzending van Lopend Vuur).

8. Heeft u daarvoor belangstelling? prima idee hoeft niet zo weet niet

9. Welke informatie moet volgens u zo'n elektronische nieuwsbrief bevatten?

- a. activiteiten/wandelingen ja neen
b. oproepen voor medewerking aan acties/activiteiten ja neen
c. nieuws uit de regio ja neen
d.

NB. Als u belangstelling heeft voor de elektronische nieuwsbrief, geeft u dan ook uw e-mail adres door aan het einde van de vragenlijst.

Knelpunten en kansen

Ziet u knelpunten bij u in de buurt of juist kansen om de wandelinfrastructuur te verbeteren, geeft u ze dan hieronder aan. Ook uw wensen kunt u aangeven. Mocht u meer ruimte nodig hebben, zend dan uw informatie als bijlage mee.

12. Ik wil / kan zelf een bijdrage leveren aan bovenstaande punten ja neen weet (nog) niet

Overige opmerkingen

Deze vragenlijst is ingevuld door:

Naam: _____ m/v

Adres:

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Telefoonnummer: _____

E-mail adres: _____ (wordt alleen gebruikt voor TeVoet)

Lid van TeVoet: korter dan één jaar tussen 1 en 5 jaar langer dan 5 jaar

De route

Deze Lopend Vuur-route (totale lengte 17 km, tot Ferwerd 19 km) beperkt zich niet tot het buitendijkse gebied. Het beginpunt ligt bij Finkum, net boven Stiens, langs de provinciale weg naar Holwerd. Met enkele nog niet zolang geleden in gebruik genomen kuierpaden rond Oude Leije kon een aantrekkelijke route (ongeveer de helft verhard) naar het buitendijkse gebied worden ontworpen. Het eindpunt kan je naar believen in een van de dorpen langs de provinciale weg leggen. Door alle dorpen rijdt bus 54 van Noordned tussen Leeuwarden en Holwerd.

Let op: je kunt de doorsteek door het Noarderleech alleen maken tussen 1 juli en 15 maart. Tot 1 juli is het gebied afgesloten en kun je alleen vanaf de zeedijk een klein stukje het buitendijkse gebied inlopen.

Vanaf de bushalte aan de provinciale weg N357 het dorpje Finkum inlopen. Rechts zie je al snel het dijkje van het voormalige lokaalspoor naar Dokkum, nu een fietspad. Langs het kerkje lopen. Aan het einde van de bebouwing LA over de brug, Hege Hearenwei. Na 200 meter RA, puinweg. In de bocht (bij brievenbus Danny's Place) RD het graspad / de akkerrand langs het water volgen. Let hier op: je kijkt er snel overheen; dus niet met de weg mee naar links of rechtsaf het pad naar het huis bij de molen inslaan! Het graspad buigt na 150 m naar rechts in de richting van de molen (zonder wieken). Ongeveer 200 meter na de molen RA, Rienks Pad, een graspad. Dit is een van de kuierpaden van Oude Leije. In Oude Leije RD, It Skolpaed. Langs het haventje lopen, aan het eind LA, paadje tussen het laatste huis en het water. Gaat over in De Streek. Bij de brug LA en net voor het bushokje RA, fietspad richting Vrouwenparochie. Via het fietsbruggetje over de vaart RA naar Ouwe-Syl (Oude Bildtzijl). In dat dorp bij het café RD, De Kolk, tot aan de tweede brug rechts van het water blijven. Over het bruggetje en aan de andere zijde over de verharde weg doorlopen naar Nye-Syl. Hier kun je nog komen met de bus vanuit Leeuwarden en de route met zo'n 7 km inkorten.

Op het kruispunt in Nye-Syl RD, smal landbouwweggetje dat doodloopt bij de zeedijk. De zeedijk over. Schuin rechts zie je het toegangspoortje (bij het info-paneel) naar het Noarderleech. RD over

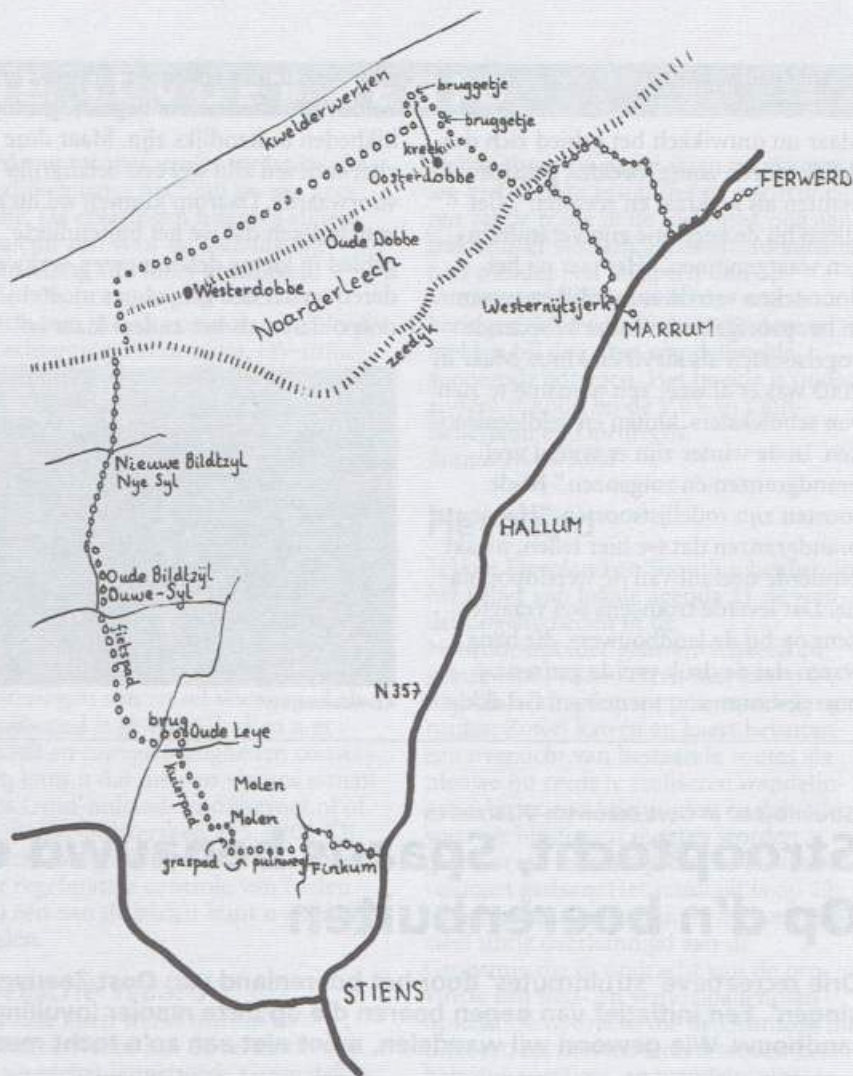
de dijk in de richting van het wad. Eerste dijk (de tweede zomerdijk) negeren. In de bocht RA en over de zomerdijk in noordoostelijke richting lopen. Enkele honderden meters voor het einde van het Noarderleech, vóór de nieuwe kreek, LA naar een bruggetje. Direct na het bruggetje RA en bij het volgende bruggetje RA opnieuw de afwaterings-sloot oversteken. Langs dit water kun je helemaal teruglopen naar de hoge zeedijk (hekken sluiten). Via twee overstapjes, iets rechts als je het buitendijkse gebied uitkomt, kan je deze dijk oversteken. Op de weg onderlangs de dijk LA. Voor de meest directe weg naar een bushalte sla je op het eerste kruispunt RA, Jepmalaone; bij het kerkje van Westernijtsjerk RD; de provinciale weg (links zie je een fraai gerestaureerd stationsgebouw van het eerder genoemde lokaalspoor) oversteken en in het dorp vind je bus 54. Je kunt op de weg onderlangs de zeedijk ook één kruising verder RA slaan, Molenlaan. Honderd meter na de bocht kun je over een onverhard pad naar de provinciale weg lopen. Daar RA naar Marrum of LA naar Ferwerd. Buiten het broedseizoen hoeft je in het Noarderleech niet op de aangegeven

route te blijven. Je kunt bijvoorbeeld een uitstapje maken in de richting van het wad en de kwelderwerken. Pas wel op met de vloed. Hoe verder je naar het wad loopt, des te meer klei er aan je schoenen blijft hangen!

Noarderleech praktisch

Tussen 15 maart en 1 juli is het Noarderleech grotendeels afgesloten. Je kunt de Lopend Vuur-route door het Noarderleech dus pas vanaf 1 juli volgen! De kuierpaden rond Oude Leije zijn volgens de borden van mei tot oktober toegankelijk. Over de ontwikkelingen in het Noarderleech heeft It Fryske Gea (www.itfryskegea.nl of tel. 0512-381448) een brochure uitgebracht onder de titel 'Kwelderplan Friesland buitendijks'. Op 18 en 19 juni organiseert It Fryske Gea een Open Weekend in het Noarderleech. Met een deskundige rondleider krijg je de kans het gebied te bezoeken. Meer informatie op hetzelfde adres.

Vanuit Leeuwarden rijdt bus 54 van Noordned naar Finkum: elk uur om 27 minuten over het hele uur (op zaterdag en zondag precies op het halve uur). Terug kun je vanuit Ferwerd of Marrum ook elk uur weer terug naar Leeuwarden of Finkum; de bushalte vind je in het dorp zelf. Op werkdagen rijdt er ook een snelbus van/naar Leeuwarden; die stopt langs de provinciale weg. Wie de route wil inkorten kan eventueel met bus 73 vanaf Stiens (in aansluiting op bus 54 vanuit Leeuwarden) naar Oude Bildtzijl of Nieuwe Bildtzijl. Deze bus moet van tevoren worden gereserveerd op 0900-1961.

vervolg van pag. 12

Maar nu ontwikkelt het gebied zich duidelijk tot een zoute kwelder, getuige planten als zeekraal en zeeaster." Niet alleen bij de vegetatie zijn veranderingen waargenomen. "Het jaar na het doorsteken van de zomerdijken waren in het proefgebied minder broedende vogelsoorten als Kievit en kluut. Maar in 2003 was er al weer een toename te zien van scholeksters, kluten en veldleeuwieren. In de winter zijn er vooral veel brandgranzen en rotgranzen." Beide soorten zijn rodelijstsoorten. "Het aantal brandgranzen dat we hier tellen, maakt eenderde deel uit van de wereldpopulatie. Dat leverde trouwens wel vraagtekens op bij de landbouwers, die bang waren dat de druk van de ganzen op hun gewassen zou toenemen. Gelukkig

zien we dat niet gebeuren, doordat er voldoende alternatieve begrazingsmogelijkheden buitendijks zijn. Maar deze alternatieven zijn wel een belangrijke voorwaarde. Daarom kunnen we nu al concluderen dat we het buitendijkse gebied in kleine delen moeten verkwelderen en het ene gebied pas moeten ontpolderen als het andere klaar is."

Kwelderwerken

Een deel van de tekst is ontleend aan het tijdschrift 'De water' van maart 2005

'Struinroutes' in Oost-Zeeuwsch-Vlaanderen

Strooptocht, Spaans benauwd en Op d'n boerenbuiten

Drie recreatieve 'struinroutes' door het boerenland van Oost-Zeeuwsch-Vlaanderen, elk met eigen 'verrassingen'. Een initiatief van negen boeren die op deze manier invulling willen geven aan het begrip verbrede landbouw. Wie gewoon wil wandelen, moet niet aan zo'n tocht meedoen.

Het bijzondere aan de Barettochten – de verzamelnaam van de in april in gebruik genomen struinroutes – is dat ze niet alleen langs gebaande wegen en paden door het landschap voeren, maar ook over akkerranden en door weilanden. Waterpassages worden niet geschuwd. Er wordt gebruik gemaakt van mountainbike, kano, trekvlot, step en zelfs van een meerpersoons traptrekker.

Op een sportieve manier genieten van het Oost-Zeeuws-Vlaamse buitengebied. "De weidsheid van het polderlandschap, de eindeloze dijken met ruisende populieren of karakteristieke knotwilgen, de rustgevende kreekgebieden met unieke flora en fauna", luidt de aanbeveling van de deelnemende boeren. Zij hebben speciaal voor het project een coöperatie opgericht. Voorzitter Herman Vervaeke noemt het project een uitstekend voorbeeld van beleavingslandbouw. Deelnemers aan een van de drie tochten kunnen een baret verdienen. "De baret is van oudsher een hoofddeksel dat na een geleverde prestatie kan worden verdiend."

Er zijn drie afzonderlijke tochten uitgezet:

- De Strooptocht rond Zaamslag. Deelnemers verplaatsen zich onder meer per kano, mountainbike, step en trekvlot;
- Spaans benauwd, hoofdzakelijk fietsen (35 km) en lopen (10 km) waarbij ook de restanten van de Staats-Spaanse linies uit de Tachtigjarige Oorlog worden aangedaan;
- Op d'n boerenbuiten. Voor deze tocht wordt een traptrekker ingezet die plaats biedt aan acht personen. Het is veruit de langste tocht, deels langs de Westerschelde, die in beginsel in twee dagen kan worden afgelegd. Voor overnachtingen is de schaapskooi bij Emmadorp beschikbaar.

Eenlingendag

De coöperatie heeft uit het potje van Vitaal Platteland Zeeland een forse subsidie gekregen van 55.000 euro voor het op poten zetten van de tochten. Dat het project is gewaardeerd – het werd vorig jaar uitverkoren tot het beste initiatief binnen de Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie Zeeland – komt met name door de onderlinge samenwerking tussen de boeren en de originele insteek.

De initiatiefnemers mikken vooral op deelname van groepen, van 8 tot 16 personen. Ondanks de startsubsidie is de gevraagde prijs (inclusief lunch, drinken en alles wat je verder onderweg nodig hebt aan vervoermiddelen of GPS) behoorlijk: 49,50 per persoon. Misschien een leuk idee voor een sportief familiefeestje of bedrijfsuitje?

Als zich voldoende individuele deelnemers melden, kunnen die gezamenlijk een tocht ondernemen. Bedoeling is in elk geval op 25 juni een 'eenlingendag' te organiseren.

Meer informatie op www.barettochten.nl

Fryslân

Loopbrug over N31

Rijkswaterstaat wil een loopbrug over de N31 tussen Harlingen en het dorpje Zurich (bij de Kop van de Afsluitdijk) aanleggen bij de ombouw van de weg tot autosnelweg. In de oorspronkelijke plannen waren alle overgangen naar de Waddenkust verdwenen. Door actie van TeVoet Fryslân komt er bij de oversteek Strand nu een loopbrug. Daardoor blijft het mogelijk voor de bewoners van de ten oosten van de N31 gelegen dorpen een ommetje naar het water te maken. Goed nieuws dus, dat Rijkswaterstaat dit ook heeft ingezien.

Ook voor de wandelaars van het Friese Kustpad blijft de Waddenzee bereikbaar evenals voor wandelaars die met de bus uit Noord-Holland komen. Helemaal tevreden is TeVoet niet, maar de huidige plannen geven toch wel een uitstekend gevoel. De acties van TeVoet hebben niet alleen een loopbrug opgeleverd, ook de plattelandswegen in het gebied worden aantrekkelijker ingericht dan eerst voorzien.

Willem de Haan

In Balk is o.a. mevrouw Stegenga bezig met de rond Balk gesitueerde wandelpaden. Nieuwe mogelijkheden en verbeteringen zijn aangegeven.

Het Wandel Overleg Friesland heeft meerdere malen ingesproken en/of schriftelijk uitleg gegeven over diverse plannen met name over de gebiedsvissies. Langs het Koningsdiep zijn enige verbeteringen aangegeven.

Mogelijk kan er via een werkgroep verder meegewerkt worden aan het tot stand komen van een fraaie duurzaam veilige wandelroute van Bakkeveen naar Beetsterzwaag.

Zuid-Holland-zuid

Bernissepad Voorne-Putten

In het kader van het Wandelpadenstructuurplan voor Voorne-Putten – dat is opgesteld in samenwerking met TeVoet – is op 16 april het Bernissepad geopend. Het is het tweede pad van in totaal negen wandelroutes. Het 26 km lange pad bestaat uit drie op elkaar aansluitende lussen van resp. 6, 8 en 12 km. Het volgt niet alleen zoveel mogelijk de loop van het riviertje de Bernisse, maar doet ook de eraan liggende plaatsjes aan. Het op beide oevers gelegen recreatieve fietspad wordt zoveel mogelijk gemedan.

In de middelste lus kan via bruggetjes en hekjes buiten het broedseizoen door weilanden met houtwallekes tussen het Oudhollands vee gewandeld worden. In de zuidelijke lus is openstelling gereali-

seerd van totnogtoe niet toegankelijke grasdijken langs het Spui en een grasgorsje. De ervaringen hiermee zullen bepalend zijn voor de toekomstige openstelling van meer grasdijken. In de bijbehorende gids is een overzichtskaart, detailkaartjes van de 3 routes, achtergrondinformatie, OV-informatie en een routebeschrijving opgenomen. Daarnaast is de route in het veld gemarkeerd. Het boekje is o.a. te koop bij de VVV's op Voorne. Ervaringen met het Voornepad hebben aangetoond, dat markeringen alleen niet voldoende zijn: ze worden te zeer getroffen door o.a. vandalisme. In de nieuwe druk van de Voornepadgids zullen dan ook eveneens routebeschrijvingen opgenomen worden.

OPROEP: Regelmatige controle van de markeringen van zowel Voornepad als Bernissepad is gewenst. Indien u er wandelt en onregelmatigheden constateert, kunt u dat melden via ons e-mailadres (zuid-holland-zuid@tevoet.nl of schriftelijk (Kikkerveen 225, 3205 XB Spijkenisse). Ook als u zich wilt opgeven voor regelmatige controle van (delen van) één van de paden kunt u zich aanmelden.

Hoeksche Waard

Al enkele jaren werkt men in de Hoeksche Waard aan de realisatie van een wandelpadennetwerk. Grote delen van de paden gaan over boerenland, grasdijken en kreekoevers of door natuurgebieden. Ook TeVoet speelt daar een rol bij: de openstelling gedurende het gehele jaar van het gehele gebied van de Tiendgorzen (Natuurmonumenten, onderdeel van de Eendragtsroute en de Oeverloop) is er mede gekomen dankzij het overleg dat TeVoet met Natuurmonumenten gevoerd heeft. Evenals de openstelling (buiten het broedseizoen) van de grasdijk die vanaf de Tiendgorzen langs de Korendijkse Slikken loopt. De adviezen die TeVoet bij de overige routes gegeven heeft, zijn waar mogelijk uitgevoerd. Ook bij de realisatie van de resterende wandelroutes in het noorden en midden van de Hoeksche Waard blijft TeVoet betrokken.

Op 14 mei is tijdens de feestelijke opening van één der routes een wandelboekje gepresenteerd met de op dit moment beschikbare routes. Ook in deze gids een overzichtskaart, detailkaartjes, achtergrondinformatie en een korte karakteristiek van de afzonderlijke routes. De routes zijn in het veld gemarkeerd. Het gaat daarbij om 8 rondwandelingen, tussen de 6 en 18 km, 2 verbindingsroutes, en de Oeverloop: een rondom de Hoeksche Waard lopende wandelroute van ca. 70 km, veelal over grasdijken en door natuurgebieden.

Door de uitbreidingen die via

Deltanatuur op stapel staan en via overleg met diverse instanties en particulieren zal de route in de toekomst nog aantrekkelijker worden. Hoewel vandalisme hier minder een rol speelt dan op Voorne, verdwijnen ook hier soms markeringen. Men wordt verzocht deze te melden bij de in het wandelboekje genoemde adressen. Het boekje is onder andere te koop bij de VVV in Oud-Beijerland en Dordrecht.

Jannie Trouwborst

Flevoland

TeVoet Flevoland en Scouting hebben in het kader van lokale agenda 21 de wandelmogelijkheden in de Noordoostpolder geïnventariseerd en gebundeld in een katern met kaart. De nadruk heeft gelegen op de middellange routes. Zowel katern en kaart bevatten een overzicht van bestaande routes als nieuwe nu reeds te realiseren wandelingen. Verder zijn knelpunten en gebieden waar verbindingen moeten worden gerealiseerd in kaart gebracht en aanbevelingen gedaan. Het resultaat is op 22 maart in het gemeentehuis met een officieel tintje overhandigd aan de Grontmij, die in opdracht van de provincie een fiets- en wandelpadenplan opstelt. De opdracht die de Grontmij nu uitvoert, zal moeten leiden tot een uitbreiding van fiets- en wandelroutes waarbij ook wordt gestreefd naar een hoofdpadenstructuur. In het contact met de projectleider heeft TeVoet benadrukt dat fietsen en wandelen twee verschillende disciplines zijn en dat voorkomen moet worden dat goede onverharde wandelmogelijkheden worden veranderd in verharde fietspaden.

Op 22 april werd officieel het Flevopad geopend. Het Flevopad is de oude randmerenvariant van de LAW-Flevopad, die vorig jaar vervangen is door het Pionierspad. De variant langs de meren en door de bossen is toen niet meer in de route opgenomen. Met het herstellen van de route op initiatief van de gemeenten Zeewolde en Dronten is weer een interessante wandelverbinding tussen Zeewolde en Ketelbrug tot stand gebracht. Er komt geen gedrukte uitgave van het Flevopad, maar het pad is als beschreven route met kaartmateriaal en achtergrondinformatie te downloaden vanaf www.flevopad.nl.

TeVoet was met twee leden vertegenwoordigd op een bijeenkomst van de deelnemers aan 'Op de Kuierlatten', het wandelen over boerenland. De leden van TeVoet hebben op zich genomen de wandelroutes te controleren op kwaliteit van bereikbaarheid, markering en loopgemak en hun bevindingen door te spelen aan de PR-commissie.

Jan-Frederik Lubbers

Hulp gevraagd voor Utrechts Wandelpadennetwerk

TeVoet-coördinator voor Utrecht Ineke Thierauf vraagt je mening over de website van het Utrechts Wandelpadennetwerk en je hulp bij het bepalen van essentiële, nog ontbrekende verbindende schakels in het Wandelpadennetwerk. En misschien zijn er ook nog bestaande wandelroutes die nog niet in het netwerk zijn opgenomen. Alle reacties graag naar utrecht@tevoet.nl.

Vorig jaar is in Lopend Vuur uitgebreid verslag gedaan van de voortgang van het Utrechts Wandelpadennetwerk en van een workshop van Te Voet samen met andere wandelorganisaties over de 'essentiële nog ontbrekende verbindende schakels' heeft georganiseerd. Inmiddels zijn we een jaar verder en het project wandelpadennetwerk nadert zijn afronding. Op drie punten kan informatie van leden van TeVoet zeker nog een positieve bijdrage leveren aan het netwerk.

1. Website wandelrouteplanner

De website wandelrouteplanner heeft als doelgroep mensen die weinig wandelen en gestimuleerd willen worden om kortere of langere ommetjes te maken. Te benaderen via www.provincie-utrecht.nl; agenda 2010; de projecten; wandelen in Utrecht of rechtstreeks vanuit agenda 2010 op het project plaatje wandelen in Utrecht klikken. Er hangen allerlei leuke dingen aan, leuk om te proberen:

- Rechts onderaan op luchtfoto klikken.
- Klik bovenaan naast Mijdrecht op de Demmerikroute: de beroemde

spoordijk bij Vinkeveen, dankzij jarenlange inspanning van onze TeVoet collega's van Noord Holland gerealiseerd (nu als ANWB-route op de kaart!)

- Op huisjes klikken, geeft extra informatie over musea of tuinen in linkerbovenhoek.
- Inzoomen gaat links onderaan.
- Vergelijken met je eigen topokaarten. De ondergrond is namelijk een topo-kaart.

Vraag: wat vind je ervan, wat is erg goed, wat kan beter, wat ontbreekt nog en ga je dit gebruiken? Oftewel is de website ook geschikt voor de ervaren wandelaar en wat kan er voor uw doelgroep aan verbeterd worden?

2. Ontbrekende verbindende schakels

Onze workshop van een jaar geleden heeft de provincie gestimuleerd om in 2005 en 2006 ook aandacht te besteden aan de knelpunten en kansen in de huidige wandelinfrastructuur. Aan de wandelorganisaties is gevraagd om in samenwerking met hun vrijwilligers hun lijst opstellen van de knelpunten en kansen in de huidige wandelpadenstructuur.

Begin juli willen wij hierover een workshop houden samen met andere wandelorganisaties. In ieder geval worden de mensen uitgenodigd die de vorige workshop hebben bijgewoond. Daarnaast zijn ook andere belangstellenden welkom.

Als voorbereiding willen wij de deelnemers met kaarten met de huidige routes het veld insturen. Heb je nog een vrijdagmiddag hiervoor over of ga je in juni nog zeker een keer in de provincie wandelen? Meld je dan aan bij Ineke Thierauf via utrecht@tevoet.nl of 030-2730658; ook voor meer informatie over de workshop.

3. Nog ontbrekende wandelroutes

Het Utrechts wandelpaden netwerk is opgebouwd uit bewegwijzerde wandelroutes. De routes die opgenomen zijn in de wandelrouteplanner krijgen een mir of meer beschermde status. Mijn beeld is dat niet alle bestaande routes zijn opgenomen in de wandelrouteplanner. Mis je belangrijke routes, geef dat dan door (ook weer via utrecht@tevoet.nl). Het kan een extra stukje bescherming geven.

Utrechts Wandelpadennetwerk

Op de site van de provincie Utrecht (www.provincie-utrecht.nl onder agenda 2010; de projecten; wandelen in Utrecht) is samengevat de volgende informatie over het Utrechts Wandelnetwerk te vinden.

Werkwijze

Provinciale staten hebben in 2002 vijf 5 miljoen beschikbaar gesteld voor het verbeteren van het wandelpadennetwerk. Gemeenten en organisaties kunnen hiervoor een projectvoorstel indienen bij de provincie. Initiatieven die aan onderstaande voorwaarden voldoen, komen in aanmerking voor financiering. Andere partijen, naast de provincie, nemen een deel van de financiering op zich. Voorwaarden zijn dat beheer en onderhoud zijn geregeld voor de komende 10 jaar. Ook moet de route moet binnen anderhalf jaar na de financieringsaanvraag gerealiseerd zijn

Resultaten

Er zijn inmiddels zo'n 35 nieuwe routes gerealiseerd en in 2005 en 2006 worden er nog eens 18 opgeleverd.

Het Utrechts Wandelnetwerk wil wandelen in de provincie stimuleren en daarom in 2007 50 nieuwe wandelpaden aan te leggen en 75 bestaande paden te verbinden en bewegwijzeren

Nieuws

1 mei - 1 november: stijlvol overnachten en wandelen langs kastelen met het Volkskrant wandelarrangement.

29 mei: feestelijke opening van 5 wandelroutes 'Utrecht te voet', in combinatie met de dag van het park.

29 mei: opening route Utrecht-Woerden via Leidse Rijn

oktober: opening wandelroutes Lopikerwaard

Groningen/Drenthe

In Groningen komt er binnenkort weer overleg over de geplande paden op de oude dijken. Er is iets gedaan maar de juiste zaken zijn behoorlijk ondergesneeuwd. Er wordt erg snel naar fietsers gekeken misschien omdat die asfalt waarden.

TeVoet gaat werk maken van het door een particulier afgesloten openbare deel van het kerkenpad in Tjamsweer. We hebben er nog wat extra informatie over verkregen.

De afdeling recreatie van gemeente Meppel heeft nog niet veel zin om zich over de mogelijkheden van de wandelroute 'Meppel en z'n ommelanden' te buigen. Wel heeft de projectleider van de nieuwe woonwijk De Nieveenslanden de door TeVoet aangegeven mogelijkheden gebruikt en zelfs verder uitgewerkt tot een niet-verwacht traject. De planning is nu om er een natuurstrook van te maken naar Hollands model. Er zijn ook natuurspeelplaatsen ingetekend. Wij zijn benieuwd!

De start van het Wandel Overleg Drenthe verloopt opnieuw zeer moeizaam. Waren er bij het eerste overleg 15 personen, bij het tweede overleg was dat gereduceerd tot 5. Om een nieuwe misser te voorkomen is een voorvergadering gehouden met vertegenwoordigers van de ANWB, NNWB en TeVoet. Daar zijn de hoofdlijnen opgesteld. Een startvergadering is gepland op 1 juni.

In mei is er in de regio Noord een folder van TeVoet verstuurd in het kader van 5 jaar Wandel Belang. De regiocoördinator wil daarmee alle leden oproepen een lid te werven. Het resultaat kan bij het schrijven van dit stukje nog niet worden gemeld, maar als Lopend Vuur in de bus valt zijn er hopelijk al veel nieuwe leden aangemeld.

Hannekemaaierspad

De verkoop van het Hannekemaaierspad nadert de 800 exemplaren, waarmee het einde van de levering in het jutezakje in zicht komt. Steeds opnieuw krijgen wij heel leuke reacties. Inmiddels lopen er kleinkinderen van Hannekemaaiers, Kiepenkerels en Wevers over het pad in de voetsporen van hun voorvaders. Het pad inspireert het NIVON zelfs om bij monde van zijn hoogste baas uitspraken te doen dat het Hannekemaaierspad, als de verlenging klaar is, van het NIVON zou worden. Thema paden zijn blijkbaar zo 'in' dat,

als je ze dan niet hebt, er een ander pad maar aan moet geloven en dus wordt het Overijsselpad maar Havezathepad. 9 Mei is het Hannekemaaierspad geheel gelopen en het is de bedoeling om in de herfst het pad in z'n geheel terug te lopen. Dat kan al kamperende, maar zoals het er nu voorstaat is er ook de mogelijkheid om mee te lopen op basis van logies met ontbijt.

Eduard Korpel

Noord-Brabant

Biesbosch

Een half jaar geleden heeft TeVoet op verzoek van Staatsbosbeheer onze wensen voor de wandelaars in het nationaal park De Biesbosch op papier gezet. Grootste minpunt op dit moment is dat de bestaande wandelmogelijkheden niet het 'Biesboschgevoel' geven. Er zijn wel enkele routes uitgezet of locaties waar je dat gevoel wel kunt krijgen, maar die zijn alleen maar per (eigen of gehuurde) boot of in excursieverband bereikbaar. "Dat is nu juist het karakteristieke van de Biesbosch", geeft Frans Fronik van Staatsbosbeheer aan. "Dat je er met de boot naar toe moet". Een geregelde vaarverbinding – het was ook een van de wensen van bezoekers op een open dag in het gebied Zuiderklip in april – zit er niet snel in. "Probleem is dat je er zeker van moet zijn dat iedereen 's avonds ook weer mee terug is gegaan."

De wensen van TeVoet zijn inmiddels doorgestuurd naar de opzichters. "En we zullen ze zeker meenemen bij de plannen die nu voor de Noordwaard worden opgesteld", zegt Fronik. Dat gebied is onlangs aangewezen als een van de koplopergebieden in het kader van 'Ruimte voor de rivier'. Het plan is om de hele Noordwaard bij hoogwater 'meestromend' te maken. De suggesties van TeVoet hebben ook geleid tot een nieuw pad langs de Nieuwe Merwede vanaf De Brabantse Oever, de plaats waar de pont van Kop van 't Land aankomt. Nu kun je er langs vrienden en rietruigten lopen, waar je tot voor kort alleen maar over de (gras)dijk kon. Enkele boomstambruggetjes in het zo'n twee kilometer lange pad verhogen de waarde. Met de grasdijk geeft het pad al een aardige wandeling langs de Boven Spieringpolder, zeker als je het nog koppelt aan een rondje rond de Beneden Spieringpolder. Daar geeft een nieuwe kijkhut een perfect zicht op het vogelven in de enkele jaren geleden gegraven plas.

Grasduinen

Kan TeVoet behulpzaam zijn bij het uitzetten van een route van Uden naar Nieuwkerk bij Goirle? Die route zou zoveel mogelijk over onverharde paden moeten gaan. Die vraag kreeg TeVoet begin dit jaar voorgelegd van redacteur Paul Böhre van Grasduinen. Een lastige klus, zo bleek. Niet omdat er in Brabant zo weinig onverharde paden zijn. Maar ze sluiten vaak niet goed op elkaar aan. En in de gevraagde verbinding zaten ook nogal wat knelpunten. Eigenlijk, zo schreef ik Böhre bij het inleveren van het 'huiswerk', word je door zo'n opdracht weer eens met de neus op de feiten gedrukt: Brabant wordt wel heel erg doorsneden door allerlei infrastructuur die voor de wandelaar een bijna onneembare barrière vormt.

Een gestrekte route is het dan ook niet geworden. Maar Böhre heeft er wel van genoten. Van de akkerpaden met sporen van soms wel een halve meter diep, van de ontmantelde spoorweg, van het paadje langs de Peelrandbreuk met een heuse waterval, van de schitterende natuurgebieden De Mortelen, Kampina en Gorp en Rovert. Het maakte het omlopen voor spoor- en rijkswegen, maar ook voor de op enkele trajecten bijna niet over te steken Zuid-Willemsvaart, waard.

In het juni-nummer van Grasduinen doet Böhre verslag van zijn tocht. Zonder de medewerking van TeVoet was het mij niet gelukt zoveel onverhard te lopen, mailde hij nog terug. Al die verborgen paadjes die jullie weten te vinden. Ik ben benieuwd welk percentage onverhard het uiteindelijk geworden is.

Koude oversteken Schijndel

Het gematigd optimisme dat nog sprak uit het artikel in het maart-nummer is in één klap weg. "De raad heeft anders beslist. Er mag geen enkele energie meer worden gestoken in een ongelijkvloerse kruising ter plaatse van een van de koude oversteken in de Structuurweg te Schijndel", meldt verkeersambtenaar Court Smulders van de gemeente Schijndel. "Er wordt nu gekeken hoe de oversteken bij de rotonde van De Steeg en de verkeerslichten bij Wijbosch beter

vervolg op pag. 19

Perspectief: 'Jaagpad langs Hollandse IJssel overal hersteld'

De toekomstvisie in het 'Integraal ontwikkelingsperspectief Hollandse IJssel, meer dan water' klinkt TeVoet als muziek in de oren: 'Het jaagpad is voor wandelaars overal hersteld. Daarbij is handhavend opgetreden of het jaagpad is omgelegd naar de water- of oeverzijde.'

In het Integraal Ontwikkelingsperspectief geven acht verschillende overheden aan hoe zij willen dat in 2020 het gebied tussen en vlak langs de IJsseldijken er uit ziet. Het zijn het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, de gemeenten IJsselstein, Montfoort, Oudewater en Vlist, de provincies Utrecht en Zuid-Holland en Rijkswaterstaat. Samen gaan zij de gekanaliseerde Hollandse IJssel tussen IJsselstein en Gouda aanpakken. De wens om slechte oevers en keringen aan te pakken, groeide uit tot een aanpak om tegelijkertijd meer ruimte voor water, recreatie en wonen te maken. Ook de fysieke scheiding tussen wandelaars en fietsers die in het Ontwikkelingsperspectief wordt voorgestaan, juicht TeVoet toe. In een reactie heeft TeVoet haar gebiedskennis op wandelgebied aangeboden om samen met de opstellers van het Ontwikkelingsperspectief te werken aan realisatie van de plannen. Voor de mogelijkheden tussen de Waaiersluis in Gouda en het gebied van de Kromme IJssel ten zuiden van IJsselstein heeft TeVoet alvast een aantal suggesties op papier gezet. Een deel daarvan is hieronder vermeld.

Gouda-Haastrecht. Op de zuidoever ziet TeVoet op Gouds grondgebied graag een onverhard voetpad van de Waaiersluis tot aan de Goverwellebrug.

Dit krijgt dan een vervolg op de noordoever tot aan het punt waar het oude jaagpad naar Haastrecht is verhard tot fietspad. In deze omgeving wordt, om de functiescheiding tussen fietsers en wandelaars daadwerkelijk gestalte te geven, een oost-west wandelverbinding voorgesteld in het uiterwaardengebied tussen de IJssel en de IJsseldijk als dit wordt ingericht als ecologische verbindingzone in combinatie met waterberging.

Haastrecht-Hekendorp. Voor wandelaars is dit traject nu weinig aantrekkelijk. Het jaagpad is tegelijkertijd ook fietspad. TeVoet stelt voor te bekijken of er in de uiterwaard een onverhard pad kan worden aangelegd of de Steinse Dijk autoluw te maken. Voor fietsers wordt het dan aantrekkelijker, wat op zijn beurt dan voor wandelaars op het jaagpad voordelen heeft. Hekendorp zou kunnen uitgroeien tot een heus wandelknooppunt.

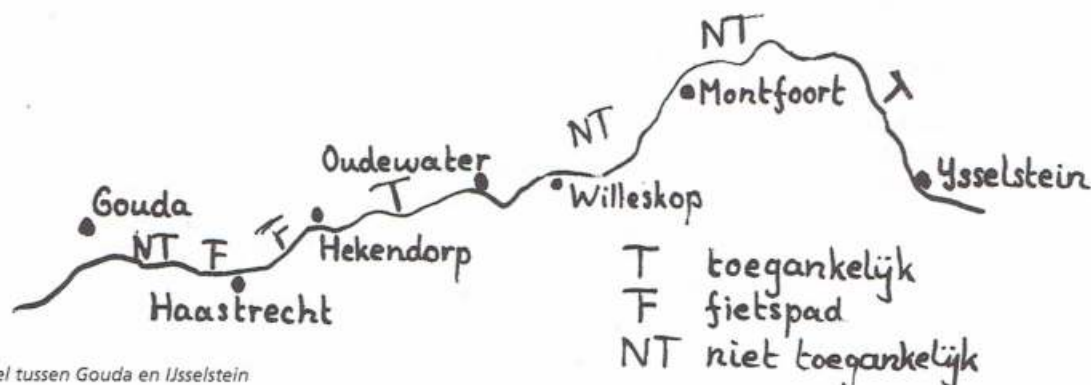
Hekendorp-Oudewater. Hier is het jaagpad nog onverhard én toegankelijk. In combinatie met de Tiendweg tussen Oudewater en het Hoenkoops Rijpad vormt het een mooie wandelroute. TeVoet pleit er dan ook met klem voor het jaagpad in onverharde staat te handhaven.

Oudewater-Montfoort. Vanuit Oudewater is er in oostelijke richting behoefte aan exclusieve wandelmogelijkheden. Het toegankelijk maken van de oever van de Hollandse IJssel tot vlak voor de N204 zou al een grote aanwinst zijn. Ook een doorsteek naar de Waardse Dijk is voor ommetjesmakers van belang. TeVoet vermoedt dat er vanwege privacyproblemen op dit traject van oever moet worden gewisseld. Als het ervan komt sluit het jaagpad bij Montfoort aan op de Engherkade, waardoor er een verbinding met het Linschoterbos ontstaat. TeVoet pleit ervoor de kade langs de Montfoortse Vaart in de plannen te betrekken. Deze kade is openbaar maar niettemin nu niet toegankelijk. Met de Engherkade ontstaat een prachtige rondwandeling. En het levert winst op voor het Groene Hartpad, dat nu over de Cattenbroekerdijk loopt.

Montfoort-Knollemanshoek. Tussen Montfoort en de brug bij Heeswijk is het jaagpad niet meer toegankelijk. Het is grotendeels als tuin in gebruik genomen. De Polderwandelgroep Montfoort maakt zich al jaren sterk voor herstel van het jaagpad.

Kromme IJsselgebied. Door het in het Ontwikkelingsperspectief voorgestelde jaagpad en door deels gebruik te maken van de al gerealiseerde Kromme IJsselroute kunnen er in dit vrij natte gebied mooie rondwandelingen worden gerealiseerd.

Effien Huizing

Hollandse IJssel tussen Gouda en IJsselstein

vervolg van pag. 17

kunnen worden ingericht voor de wandelaar." Dat is nu net de oplossing waar wandelaars, ommetjesmakers en bezoekers van het natuurcentrum niet op zitten te wachten. Het natuurgebied Smaldonk aan de oostzijde van de Structuurweg wordt er voor hen eigenlijk onbereikbaar door. Ook terreinbeheerder Staatsbosbeheer van Smaldonk is op zijn zachtst gezegd not-amused met de beslissing van de raad. Smulders wist nog wel te melden dat de Structuurweg op de plaats waar nu de koude oversteken liggen, door wandelaars nog wel mag worden overgestoken: "De bestrating wordt wel weggehaald. In de berm zal een looppad komen. De verbinding tussen het dorp en Smaldonk blijft dus voor wandelaars intact." Gezien de verkeersdrukte op de Structuurweg 'met gevaar voor eigen leven'.

Oproep: Het Groene Woud

TeVoet wil alvast een begin maken met in kaart brengen van de ontbrekende schakels voor wandelaars in en tussen de gebieden Kampina, Mortelen, Geelders en Scheeken. Uiteindelijke doel is van Het Groene Woud één aaneengesloten wandelgebied te maken; zie ook het artikel over Het Groene Woud in deze Lopend Vuur. Wie er voor voelt daar aan mee te werken, kan best even contact opnemen met de regiocoördinator Brabant, tel. 0413-212692 ('s avonds na 20.30 uur) of noord-brabant@tevoet.nl. *Harry Benschop*

Noord-Holland

Slootwaardpolder

Actiewandeling 2003

In september 2003 hebben we met de ploeg van de regio Noord-Holland gedurende twee weekeinden een rondwandeling georganiseerd rondom de Slootwaardpolder vanaf het dorp Oudkarspel. Dat voorjaar was ons duidelijk geworden, dat het grootste deel van de ringdijken rondom de polder 'openbaar toegankelijk' was. Informatie over die openbaarheid verkregen we met veel haperingen, omdat de waterschappen ten noorden van het Noordzeekanaal net gefuseerd waren en de administratie nog niet op orde was. Voor een stuk dijk, eigendom van boer Fred Ruigrok en niet-openbaar, kregen we toestemming om daar de wandeling overheen te laten lopen. De rondwandeling zelf was een daverend succes. Veel wandelaars kwamen van heinde en ver. Dat was onder andere

te danken aan de publiciteit in Het Parool. Daarnaast hadden we ook gedeputeerde Hans Schipper uitgenodigd en de provinciale administratie zorgde voor extra publiciteit. Enkele aanwonenden aan de noordkant van de polder waren minder gelukkig met de rondwandeling. Men vond dat we aan hen toestemming hadden moeten vragen. Zij waren immers de eigenaren. En dan al die Amsterdammers op hun terrein. Konden die niet beter in het Vondelpark gaan wandelen? Ook na de bewuste weekeinden kwamen incidenteel wandelaars de route lopen, omdat ze die op de webpagina over deze route konden blijven lezen. De nieuwe eigenaar van de boerderij voorbij het gemaal plaatste verbodsbordjes en schafte een herdershond met gevaarlijke hoektanden aan. Ook de passage naar de volgende eigenaar langs de dijk werd een echte barrière. Wij begonnen te twifelen of alles wel echt openbaar was. Misschien waren door de ruilverkaveling enige jaren terug de regels van openbaarheid gewijzigd.

Brief

Uit inmiddels door de provincie uitgezochte gegevens bleek evenwel dat de noordzijde openbaar toegankelijk is. Die stukken kwamen in de loop van 2004 boven tafel. Met dat gegeven besloot het Wandeloverleg Noord-Holland – naast TeVoet nemen ook Nemo, de Wandelpool, Nivon en bond Heemschut eraan deel – om een brief te schrijven naar wethouder Slagter voor openlucht-recreatie van de gemeente Harenkarspel. De aanwonenden zaten intussen ook niet stil. Zij wisten gemeenteraadsleden

in te schakelen. Die dienden een motie in waarin het gemeentebestuur werd afgeraden de openbaarheid te herstellen. Het geluk is echter met de wandelaars in de figuur van een nieuwe burgemeester. Voor Harenkarspel was de heer Bromet burgemeester van Egmond. Door de problematiek rond de Hoevervaart was hij goed op hoogte van de zaken, die met de openbaarheid te maken hebben. Hij legde de motie naast zich neer. Hij wil de wet handhaven.

Spannende tijd

De aanwonenden beginnen zich te realiseren dat aan de openbaarheid niet valt te ontkomen. Er worden gesprekken gevoerd met de provincie om een oplossing te vinden, waarbij hun privacy ook recht wordt gedaan. Eigenlijk zou TeVoet de druk op de ketel moeten houden, maar we hebben besloten ons voorlopig gedeisd te houden. Via Martien Veth, een actief TeVoet-lid uit Nieuwe Niedorp, proberen we de plaatselijke bevolking in te schakelen. Dat geeft mogelijk minder agressie dan als er 'vreemden vanuit de Randstad' over het erf lopen. Er is nog altijd een stok achter de deur. Als de besprekingen tussen aanwonenden en provincie niet tot openbaarheid leiden, dan kunnen we altijd nog via de rechter proberen ons recht te halen. Het wordt een spannende tijd voor wandelaars in West-Friesland. *Fred Triep*

Informatie over de rondwandeling Slootwaardpolder is te vinden op www.wandelwebsite.nl/dagwandeling/slootwaard.html.

Pontjes bij Megen

Megen ligt op een strategische plaats aan de Maas in het uiterste noordoosten van Noord-Brabant. Sinds 1994 maakt het deel uit van de gemeente Oss. Megen, oorspronkelijk een graafschap, heeft een rijke geschiedenis. Het is waarschijnlijk ontstaan aan een doorwaadbare plaats in de rivier. Al in 721 is er een vermelding: Meginum. Stadsrechten kreeg Megen in 1357. Sinds die tijd mochten de graven van Megen tol heffen op de Maas.

Het veer Megen – Appeltern (foto Rob de Jong)

In de generaliteitsperiode was Megen één van de katholieke vluchtheuvels langs de Maas. Twee kloosters uit de 17e eeuw herinneren daar nog aan. Van ver over de Maas kwam men ter misse in Megen. De Latijnse School (1667) en het gymnasium stonden in dienst van het klerikale onderwijs. De straten in de stad liggen nog precies volgens een eeuwenoud plan en zijn bestraat met kinderkopjes. Elke straat heeft een bepaalde kromming.

Vanaf begin 16e eeuw (1519) was er sprake van een veerverbinding tussen Megen en Appeltern. In 1868 werd het voetveer vervangen door een pontveer zodat ook voertuigen konden worden overgezet. In de jaren 30 van de vorige eeuw werd de Maas bij Megen gekanaliseerd. Met de hand! De rivier werd strak getrokken. Voor de scheepvaart was dit een grote vooruitgang. Schippers klaagden steen en been over de talrijke bochten en hoeken in de Maas bij Megen. Tegenover Megen, aan de Gelderse kant, ontstond door de kanalisering een groot watersportgebied, de Gouden Ham. Er is in Megen nog een tweede pont over de Maas, en wel naar Maasbommel. Door gebruik te maken van beide ponten zijn heerlijke wandelingen en fietstochtjes mogelijk achter de Gouden Ham om. Veelal op paden naast de oude

rivierdijk. Daarbij bestaan in de zomermaanden nog meer mogelijkheden door twee extra voetveren in de Gouden Ham. Het is overigens de moeite waard om kennis te nemen van de veranderingen in het landschap ten gevolge van de waterrecreatie: talloze campings,

jachthavens en werven. De oorspronkelijke loop van de Maas is nog goed herkenbaar. De wandelaar krijgt ontzag voor het gigantische karwei dat in de jaren dertig is uitgevoerd.

Beide overzetveren worden geëxploiteerd door Stichting De Maasveren. In de maanden november tot maart maakt het veer bij Megen gebruik van de stroomsnelheid en vaart dan als gierpont. Steeds meer forenzen vinden een sluipteg via de ponten. Voorlopig komt er geen brug bij Megen. Daarmee is de toekomst van de veren vooralsnog gewaarborgd.

Rob de Jong

• Pontjes van Megen **praktisch**

- Megen is elk uur te bereiken met buurtbus
- 296 vanaf station Oss. Deze rijdt niet op zondag.
- Door Megen loopt een bewegwijzerde ANWB- route, de Maasbochtenroute (43 km).
- Ook de LF 12 loopt door Megen. In Megen is door de plaatselijke VVV (Torenstraat 28) een heel aardige stadswandeling uitgezet.
- Wetenswaardigheden over het Megense Veer staan in het boek van Pieter van der Heijde: Het Megense Veer en de Watertol (Gouda, 2004, ISBN 90 9018326 4).

Korte overzet

De Oerhaal

Op 24 februari 2005 is bij de notaris de akte gepasseerd waarmee de Stichting Zonnepont 'De Oerhaal' Warten-Earnewald een feit werd. Op 22 april werd het door zonne-energie voortgedreven fietspontje officieel in gebruik genomen. De Stichting bestaat uit vertegenwoordigers van vrijwilligers uit beide dorpen. Zij nemen de exploitatie en de realisatie van een tijdelijke aanlegplaats in de nieuwe jachthaven Warten en een nieuwe aanlegplaats aan De Langesleatten op zich. De pont wordt door een groep van 40 vrijwillige, maar goed getrainde schippers in de vaart gehouden. De gemeente Boarnsterhim is formeel eigenaar, maar de Stichting beheert de pont. Zie voor meer informatie het artikel 'Fyts- en kuierroute De Oerhaal'.

De Werklust

Twee enthousiaste bewoners van Heerwaarden zijn een pontverbinding naar Lith aan het voorbereiden. Zeer voortvarend is een Stichting in het leven geroepen en er is een pont gekocht: De Werklust. Geplande route: van 'De Bol' in Heerwaarden naar de 'Kleiberg' tussen Maren-Kessel en Lith. Dit jaar komt de pont nog niet in de vaart. Vaartijden zullen aansluiten op die van het pontje Varik – Heerwaarden. We houden u op de hoogte.

Nieuw veer over de IJssel

Tussen Zwolle en Deventer kan de wandelaar gebruik maken van 4 veerverbindingen over de IJssel. Binnenkort komt daar een vijfde oversteekpunt bij, te weten bij Veessen. De pont gaat aanmeren in de Duursche Waarden, eigendom van Staatsbosbeheer. Gemeente en provincie zijn al akkoord. Men verwacht dat de pont per 1 mei vaart.

Cruquius

Het veerpontje met elektromotor over de Ringvaart van de Haarlemmermeer bij theehuis Cruquius vaart dit jaar wederom vanaf 1 april. De nieuw aangelegde brug heeft geen enkele invloed gehad op de passagiersaantallen. In 2004 zijn in 5 maanden ruim 16.000 passagiers overgezet.

'Rondje pontje' in Zeeland

Deze zomer kent Zeeland weer 19 veerdiensten. Alle Deltawateren kun je weer varend oversteken. Twee uitgaven komen de wandelaar daarbij van pas.

Bedoeld als fietsboekje maar door het goede kaartmateriaal en de bijbehorende beschrijvingen ook door wandelaars heel goed te gebruiken: Over Zee & Over Land – 29 fietsroutes. Een uitgave van de Stichting Fiets een Rondje met een pontje. Ieder jaar doet deze Stichting ook een Almanak van de Zeeuwse Pontjes verschijnen. Mooi materiaal! Handig voor toeristen, met zeer gunstige effecten voor het eilandgevoel en voor het imago van Zeeland. Gemeenten profiteren ervan mee. Het is onbegrijpelijk dat momenteel een lokale overheid een garantiesubsidie wil intrekken. Waar men in Zeeland in vele jaren een prachtig netwerk van fiets/voetveren heeft opgebouwd, dreigt het wegvallen van deze subsidie rampzalig te zijn voor de lijn Wemeldinge – Zierikzee en bovendien een negatieve doorwerking te hebben naar omliggende veerdiensten. Teun van Elsacker, secretaris van de Stichting Fiets een Rondje met een Pontje, betoogt: "Het wegvallen van de veerdienst zal leiden tot onbegrip, teleurstelling en verwarring. En het eventueel opnieuw starten van een dienst nadat deze enkele jaren is weggevoerd, kost extra veel moeite en kosten."

Twee wandeltips

In combinatie met de zomerpontjes zijn ook leuke wandelingen te maken. Drie tips:

1. Combineer een wandeling door de Zak van Zuid-Beveland met een ritje met de stoomtrein vanuit Goes (uitstappen in Kwadendamme/Langeweegje of Hoedekenskerke) en een oversteek met de boot over de Westerschelde vanuit het schitterende haventje van Hoedekenskerke (vertrek om 16.15 uur op zondag, dinsdag, woensdag en donderdag) naar Terneuzen en terug met de bus naar Goes. Deze pont is in juli en augustus – alleen op genoemde dagen! – ook een aantrekkelijk alternatief voor wandelaars van het Grenslandpad voor de busreis door de Westerscheldetunnel.
2. Loop van Middelburg via de wandelroute 'Veerse Watergang' of Arnemuiden (route 'Reede van Middelburg') naar Veere. Daar kun je tot en met september oversteken naar Kamperland (afvaart om 12.00 of 15.00 uur). Verder lopen via de Schotsman naar De Banjaard op de Kop van Noord-Beveland of nog wat verder over de Veerse Dam naar Vrouwenpolder op Walcheren. Terug met bus naar Middelburg.
3. Vanaf St. Annaland langs de Krabbenkreek, de Van Haaftepolder, Rammegors en de Slikken van De Heen naar het

eiland St. Philipsland. Via de eendenkooi en de enige buitendijkse hollestelle naar het om zijn wachttijden eertijds beruchte Anna Jacoba (laatste afvaart 15.45). Oversteek naar Zijpe (Bruinisse) en met dezelfde boot (laatste afvaart 16.15) mee terug naar St. Annaland. Voor wandelaars van het Oosterscheldepad bieden beide veerdiensten ook extra mogelijkheden.

Nog veel meer combinaties zijn te bedenken. Je moet alleen goed rekening houden met de afvaarttijden en afvaartdagen. De informatie in de Almanak van de Zeeuwse pontjes is daarbij eigenlijk onmisbaar. Daarin vind je ook telefoonnummers om bij twijfelachtig weer te bellen.

Om de 'boot-wandel'-combinaties meer bekendheid te geven, is het wellicht een idee dat TeVoet samen met de stichting Rondje Pontje voor volgend jaar een aantal combinaties uitwerkt tot een routeboekje. Misschien dat de afvaarttijden dan ook wat kunnen worden aangepast aan de wensen van de wandelaar; nu zijn bijvoorbeeld bepaalde combinaties (zoals rondje Westerschelde: heen van Hoedekenskerke naar Terneuzen, terug van Perkpolder naar Hansweert) door de krappe tijd op één dag niet haalbaar.

'Rondje pontje' praktisch

De Almanak van de Zeeuwse pontjes kost € 2,00. Het boekje 'Over Zee & Over Land – 29 fietsroutes' kost € 8,95. Beide uitgaven zijn te koop bij alle VVV's in Zeeland, op de Zuidhollandse eilanden en in West-Brabant. Ze kunnen ook worden besteld via vvzld@zeelandnet.nl (extra portokosten: € 2,00).

Overzicht Zeeuwse zomerpontjes

Per verbinding is aangegeven op welke dagen de pontjes (niet) varen en hoe vaak. Houd er rekening mee dat de meeste verbindingen alleen in juli en augustus worden aangeboden. Half mei werd duidelijk dat de verbinding Hellevoetsluis – Middelharnis dit jaar niet in de vaart komt, maar de verbinding Wemeldinge – Zierikzee wel. Nieuw is de verbinding Hansweert – Perkpolder; hopelijk zijn de nieuwe aanlegsteigers op tijd klaar!

- B. Den Osse – Slikken van Flakkee: 3 afvaarten per dag, niet op zondag
- C. Oude Tonge – Benedensas – Steenbergens: 2 afvaarten, niet op vrijdag
- D. Anna Jacobapolder – Zijpe: dagelijks 6 afvaarten
- E. Zijpe – St. Annaland: dagelijks 2 afvaarten
- F. Burghsluis – Colijnsplaat – Zierikzee – Burghsluis: 2 afvaarten alleen in de aangegeven richting (op zondag 1 afvaart); vaart niet op zaterdag
- G. Zierikzee – Sophiahaven: alleen op woensdag en donderdag, 2 afvaarten
- H. Wemeldinge – Zierikzee: 2 afvaarten, alleen op zo, ma, di en do
- I. Wemeldinge – Yerseke: idem H, 1 afvaart
- J. Yerseke – Gorishoek: 3 afvaarten, niet op zondag
- K. Bergen op Zoom – Tholen: alleen op vrijdag, 2 afvaarten
- L. St. Annaland – Zierikzee: alleen op dinsdag, 1 afvaart
- M. Veere – Kamperland: dagelijks 4 afvaarten (in september alleen op di, do, za en zo)
- N. Kortgene – Wolphaartsdijk: dagelijks uurdienst tot ca. 17.00 uur; niet op zaterdagmiddag
- O. Vlissingen – Breskens: Fast ferrie, elk half uur (het hele jaar door elk uur)
- P. Terneuzen – Hoedekenskerke: 2 afvaarten, alleen op di, wo, do en zo
- Q. Hansweert – Perkpolder: dagelijks (behalve op maandag en zaterdag) 3 afvaarten
- R. Overzetspont Damschevaart: zelfbedieningspontje
- S. Rijkspunt Sluiskil: niet op zondag (tijdens de zomermaanden 3 weken niet in gebruik)
- T. Lillo – Doel: alleen in het weekend, uurdienst tot 19.00 uur

Veen, stuwwallen en water

In de Kop van Overijssel bevindt zich het grootste laagveenmoerasgebied van Noordwest-Europa, gevormd door de Weerribben en de Wieden en omgeven door het Drents Plateau, de stuwwallen bij Steenwijk en het Hoge land van Vollenhove, die bestaan uit een dik pakket keileem. In dat laagveengebied zijn na de Middeleeuwen meren en grachten ontstaan door stormvloed en turfwinning.

Toeristisch

Jaarlijks komen grote stromen toeristen uit binnen- en buitenland naar dit Noordwest-Overijssel met zijn oude boerderijen, vervenershuisjes, grachten, wieden, bruggetjes en punters, met Giethoorn als toeristisch centrum. Wie zich daarbuiten begeeft, kan op zonnige zomerdagen in druk fiets- en waterverkeer terecht komen, maar daarbij toch voldoende rust en stilte vinden in de natuur en oude steden of kleine dorpjes. Steenwijk kreeg al tussen 1255 en 1295 stadsrechten. Blokzijl maakt samen met Ommerschans, Zwartsluis, Kuinre en Zwolle deel uit van een fortelinie, aangelegd tijdens de Tachtigjarige Oorlog. De V.O.C. had in Blokzijl later een opslaghaven, waarvan de invloed te zien is in de gevels rond de Havenkolk. Ook in het turfvervoer naar Holland speelden Steenwijk, Blokzijl en later Zwartsluis een rol. De oude panden, havezaten en de ruïne Oud-Toutenburgh maken een wandeling door Vollenhove, de oude luthof van de Bisschop van Utrecht, zeker de moeite waard..

Wandelaars vergeten

Bij de landinrichting die de afgelopen twintig jaar heeft plaatsgevonden is natuur en toerisme nadrukkelijk in beeld gekomen. Veel weilanden, voor de landbouw vaak van matige kwaliteit, vormen nu een onderdeel van het natuurgebied. Andere gebieden zijn veranderd in moderne, grootschalige landbouw. Voor de fietsers zijn nieuwe paden, veelal als betonlinten, aangelegd op kades, dijken en tussen weilanden. Het is wel opvallend dat openstelling pas plaatsvindt als er inrichtingselementen voor fietsers komen. Tegelijkertijd werden schelpenpaden toegedekt met beton. Hieruit blijkt dat aan de wandelaar niet werd gedacht of dat zij voor het weggebruik over één kam werden geschoren met fietsers. Echter, voor de wandelaar valt er zoveel te genieten aan het landschap met zijn rijke flora en fauna dat het de moeite waard is het noordwesten van Overijssel te voet te verkennen.

Nieuwe wandelroutes

De VVV Kop van Overijssel helpt daarbij de wandelaar die steun zoekt, met een zevental wandelingen tussen Zwartsluis en Ossenzijl bij de

Weerribben, die op folders zijn uitgegeven. De folders zijn fraai in kleur uitgevoerd, geïllustreerd met enkele foto's, voor een lage prijs verkrijgbaar. In de binnenzijde staat de route puntsgewijs in een korte duidelijke beschrijving aangegeven. Achtergrondinformatie ontbreekt in het geheel, dus wie zich daarvoor interesseert, zal andere bronnen moeten opzoeken. Vanwege de weinig onverharde paden in dit gebied maken de routes gebruik van de smalle landwegen en de fietspaden. Het is dan ook niet zo bezwaarlijk dat de route op de buitenkant van de folder is ingetekend op ANWB-toeristenkaarten met de opvallende spronkelijke schaal 1 : 100.000, al zijn enkele kaarten uitvergroot. De lengte varieert van 8 tot 19 km.

Wie wil wandelen met achtergrondinformatie, kan gebruik maken van de nieuwe boekjes met een kuierroute. Vorig jaar zijn er drie verschenen voor de Kop van Overijssel, die veel informatie over het gebied geven. Op de gekleurde topografische kaart op de achterflap staan de nummers die terugverwijzen naar de informatie in het boekje. Op de kaart op de achterflap staat ook het wandeltraject ingetekend. De voorflap geeft hetzelfde gebied aan op de topografische kaart van omstreeks 1900 en laat de grote veranderingen in het landschap zien. De routebeschrijving staat duidelijk gescheiden van de informatie in een rechthoek met een lichtgroene achtergrond. Beginpunten van deze routes zijn: Steenwijk (24 km), Giethoorn (16 km) en Vollenhove (20 km).

In 'Stadswandelingen in de Kop van Overijssel' zijn vijf korte routes door Steenwijk, Blokzijl, Vollenhove, Hasselt en Zwartsluis gebundeld in een kleurrijke gidsje met informatie en foto's. Elke wandeling is ook los verkrijgbaar op ongeveer A4-formaat.

Jan-Frederik Lubbers

Tip: wandelweek met It Fryske Gea

It Fryske Gea, een van de twaalf provinciale landschappen, bestaat dit jaar 75 jaar. Speciaal voor dit jubileumjaar wordt een meerdaagse wandeltocht georganiseerd. Die tocht brengt de wandelaars in de verschillende terreinen van It Fryske Gea en laten je kennismaken met de grote verscheidenheid van de provincie Fryslân. Van het kwelderland langs de Waddenzee, via de moerassen in het Lage Midden en de heide en bossen in het zuidoosten naar de IJsselmeerkust. Over twee gebieden kun je al lezen in deze Lopend Vuur.

Tot eind augustus start elke maandag een wandeltocht. Vijf dagen lang wordt er elke dag zo'n 20 tot 25 km gelopen. De tochten zijn volledig georganiseerd.

Overnachtingslocaties zijn geregeld. Je moet wel zelf zorgen voor eten en een tentje. Je bagage wordt van overnachtingsplek naar overnachtingsplek vervoerd. Zelf wordt je elke ochtend naar het volgende terrein gebracht.

Er wordt met ongeveer 15 mensen per tocht gelopen. Het minimaal aantal deelnemers is vier. De kosten bedragen 95 euro per persoon.

Meer informatie over de wandelweken van It Fryske Gea kun je krijgen op www.itfryskegea.nl. Opgeven kan alleen telefonisch bij It Fryske Gea: 0512-381448.

Kop van Overijssel praktisch

- Vanaf de stations Steenwijk, Meppel en Zwolle rijden bussen door het gebied. 's
- Zaterdag en 's zondags is er geen of zeer beperkt vervoer. Er rijden regio-taxi's, minimaal 1 uur van te voren reserveren (0900-2255384, € 0,10 per minuut).
- Routes zijn verkrijgbaar bij de plaatselijke VVV, o.a. in Zwartsluis, Vollenhove, Giethoorn en Blokzijl.
- Prijzen: VVV-routes € 1,00; Kuierroutes € 3,75; Stadswandelingen in de Kop van Overijssel € 3,40; los per stad € 1,00.

Korte terugblik op ALV

Koers vereniging

Op de Algemene Ledenvergadering van dit jaar is uitgebreid stilgestaan bij het manifest dat het bestuur had opgesteld. Met het opstellen van het manifest had het bestuur vooral voor ogen de door de vereniging te bevaren koers scherper te krijgen, de discussie over die koers nieuw leven in te blazen. Waar staat de vereniging nu precies voor, wat wil zij bereiken en hoe wil en kan zij dat bereiken? Dat zijn in kort bestek de vragen waarop het manifest een antwoord wil geven.

'Voor meer en betere onverharde wandelmogelijkheden, voor behoud en herstel van cultuurhistorische paden', zijn de doelstellingen van TeVoet zoals in het colofon van Lopend Vuur vermeld. Al jaren een prima aangrijpingspunt voor (actieve) leden om op te komen voor verbetering van de wandelinfrastructuur en het trachten te voorkomen van bedreigingen. Toch drong zich steeds vaker de vraag op waar de vereniging nu precies voor staat, wat men (als nieuw lid) kon verwachten. Op dat soort vragen kan één statement meer duidelijkheid geven: 'Onverhard van dorp tot dorp'.

Niet dat we niet meer zouden willen! Maar het geeft in elk geval een minimum aan waarvoor de vereniging zich inzet. Voordeel is vooral, zo is al uit meerdere reacties gebleken, dat de buitenwacht in één klap snapt wat TeVoet wil.

Natuurlijk kun je het detailleren: zorgen dat er wandelnetwerken van de grond komen. Of dat cultuurhistorische wegen en routes in die netwerken of 'van dorp tot dorp'-verbindingen worden opgenomen. De essentie is dat er doorgaande verbindingen tot stand komen., bij voorkeur in een netwerk en ook geschikt voor het maken van ommetjes. Van 'dorp tot dorp' moet je natuurlijk ook lezen als 'van stad naar dorp', of verbindingen vanuit recreatieconcentraties waar veel mensen verblijven. Ook de stadsrandproblematiek met zijn rondwegen en andere barrières heb je er mee te pakken: je moet wel de stad of het dorp uit kunnen wandelen.

Bij de beoordeling van ingrepen en bedreigingen zullen we onze argumenten met name ontlenen aan de verbindende functie die bedreigde paden hebben. En actief zullen we juist en vooral inzetten op die verbindende paden en netwerken, op het realiseren van ontbrekende schakels in die netwerken. Als

minimum, het mag altijd meer zijn.

'Onverhard van dorp tot dorp' is een ambitieuze doelstelling. Het bereiken ervan vergt vooral inzet op lokaal en regionaal niveau. Vele handen zijn er voor nodig, niet alleen om concrete voorstellen te ontwikkelen, maar ook om de ideeën uit te dragen en er bestuurlijk draagvlak voor te krijgen. Bekendheid als vereniging en aandacht voor je doelstellingen krijg je door concrete activiteiten, overleg met overheden en terreinbeherende organisaties, door publiciteit daarover te genereren, maar ook door het organiseren van wandelingen. Die wandelingen moeten dan juist laten zien waar het TeVoet om gaat: dus onverhard van dorp naar dorp en de eventuele knelpunten die dan opdoemen. Die wandelingen kunnen nieuwe leden opleveren, hard nodig voor een bredere basis van de vereniging.

De meeste wandelaars willen het liefst lopen. Belangenbehartiging, het opkomen voor de belangen van de wandelaar, het is goed dat het gebeurt. Lid worden van een belangenvereniging, men wil het wel maar ziet ook graag een stukje dienstverlening. Beschrijving van wandelingen in Lopend Vuur, attentie op en beoordeling van nieuwe routes, maar juist de organisatie van (aan-trekkelijke) wandelingen kan voor een groot deel in die behoefte voorzien. Het betekent dat er een bepaald aanbod per streek moet komen. De zekerheid dat er x maal per jaar een wandeling wordt georganiseerd, kan potentiële leden over de streep trekken. En al wandelend raken leden wellicht geïnteresseerd in een actieve(re) rol in de vereniging. Want zoals gezegd, er zijn vele handen nodig om de ambitieuze doelstelling waar te maken.

Op de ALV is de richting die het bestuur met het manifest wil inslaan, onder-

schreven. Wel zag men graag een nadere uitwerking. Met het bovenstaande hebben wij onze gedachtengang - als eerste stap - nog wat willen verduidelijken, ook voor de leden die niet op de ALV aanwezig waren. En stellen graag iedereen in de gelegenheid erop te reageren of voorstellen voor die uitwerking te doen. **Reacties graag vóór 1 september** naar het secretariaat van TeVoet, per e-mail info@tevoet.nl of per brief Stooftdijk 46, 4671 CS Dinteloord. Twijfels heeft een aantal regiocoördinatoren bij het organiseren van meer wandelingen voor een groter publiek. Voor de voorbereiding ervan en de publiciteit is de menskracht in de regio nu te beperkt. Het bestuur onderschrijft dat argument, maar hoopt - bijvoorbeeld via de enquête in dit nummer - op het spoor te komen van leden die juist het organiseren van wandelingen als een hen op het lijf geschreven rol vinden.

Bestuursamenstelling

Op de Algemene Ledenvergadering van 9 april is afscheid genomen van Eeffien Huizing en Joop Stolk.

Eeffien is lange tijd hét gezicht van de vereniging geweest door haar functie als secretaris. Ook intern - "Even Eeffien vragen hoe het zit" - is zij veel jaren de vraagbaak geweest voor regiocoördinatoren en anderen die met iets in hun maag zaten, plannen hadden of alleen maar een telefoonnummer of een contactpersoon wilden hebben. Eeffien blijft nog wel actief in de regio en als voorzitter van het Meldpunt bij het Wandelplatform. In die laatste functie maakt zij zich nu sterk voor een goede invulling van de update van de Beleidsvisie belangenbehartiging. Joop heeft in de twee jaar van zijn penningmeesterschap en als ledenadministrateur met name de ledenadministratie weer een solide basis gegeven waar de vereniging weer jaren goed mee uit de voeten kan.

Het bestuur wil beide oud-bestuursleden hartelijk danken voor hun gedreven inzet voor de vereniging TeVoet.

Op de ALV is Kees Rotteveel bij acclamatie verkozen tot voorzitter van de vereniging. Hij heeft het bestuur al een jaar lang terzijde gestaan als adviseur. In de functie van penningmeester/ledenadviseur *op pag.24*

Simmerjûnkuierkes 2005

Net als vorig jaar organiseert TeVoet weer een aantal zomeravondwandelingen vanuit Kimswert. Dat ligt in de omgeving van Harlingen. Alle wandelingen starten om 19.00 uur op de brug in Kimswert. Voor mensen van buiten de provincie een unieke gelegenheid om kennis te nemen van de verrassende omgeving in het westen van Friesland. Aanmelden is niet nodig.

Data: 1 juni, 6 juli, 3 augustus en 7 september om 19.00 uur.

Informatie: Willem de Haan, tel. 0517-641502

Zondag 12 juni Zuid-Holland

Pad op Zuid (ca. 15 km). Deze route is het derde deel van het Groen Wandelpaden netwerk Rotterdam. Eerder verschenen al de boekjes van het Erasmuspad (Rotterdam-Rhoon) en het Jeneverpad (Rotterdam-Maassluis). Het traject van vandaag loopt van Rotterdam Zuidplein naar Ridderkerk. Het Pad op Zuid toont een beeld van de verscheidenheid aan wijken in Rotterdam Zuid (tuindorpen, Oud IJsselmonde, nieuwe woonwijken in omgevormde voormalige industriegebieden en parken).

Vertrek: om 11.00 bij Metrostation Zuidplein (onderaan de roltrap naar de busstation; aan de zijde van theater Zuidplein).

Aanmelden en informatie: Jan Rijnsbu tel. 010-2489174

Zaterdag 18 juni Drenthe

Wandelen in de mooie omgeving van de Johannes Postkazerne, afwisselend bos, en open gebied. Rondwandeling van ca. 10 km.

Verzamelen: om 10.30 uur bij de Vlindertuin 'Papiliorama, Van Helomav 14 in Havelte, langs de N535 tussen Ha en Frederiksoord. Horeca bij de start.

Organisator: Frieda en Jan Walpot, tel. 380027

VAN HET BESTUUR

vervolg van pag.23

ministrateur is Nico Hoogerbrug verkozen. Het secretariaat van de vereniging blijft in handen van Els Bakker. In de colofon van Lopend Vuur zijn alle wijzigingen verwerkt.

Met de benoemingen is het bestuur nog niet op volle sterkte. Volgens de statuten moet het bestuur tenminste uit vijf leden bestaan. Het zijn er nu vier. Het bestuur wil dan ook graag in contact komen met leden die het bestuur willen versterken. Voor de continuïteit wil het bestuur graag meer leden dan vijf tellen. Veel handen maken het werk ook licht, luidt een spreekwoord dat in de afgelopen jaren meer dan eens is verzucht aan de bestuurstafel. Van de nieuwe bestuursleden wordt niet verwacht dat zij specifieke bestuurstaken als het secretariaat of het penningmeesterschap op zich nemen. Hun bijdrage zit meer in de hoek van standpuntbepaling, beleidsvorming, PR en publiciteit, contacten met de regio en/of representatie. Wie geïnteresseerd is, neemt het best contact op met secretaris Els Bakker.

Regiocoördinatoren

In de afgelopen maanden hebben drie regiocoördinatoren het bestuur laten weten niet langer beschikbaar te kunnen zijn voor deze functie.

Willem de Haan in Fryslân heeft aangegeven meer tijd te willen besteden aan andere zaken waarvoor hij zich al jaren heeft ingezet. Gé Westgeest heeft al enkele jaren terug aangegeven het rustiger aan te willen doen. Zijn zoektocht naar een opvolger voor Overijssel heeft tot nu toe niets opgeleverd. Gé heeft besloten er desondanks besloten een

punt achter zijn coördinatorschap te zetten. In Gelderland heeft Ton Schipper te kennen gegeven niet langer beschikbaar te zijn. Het bestuur bedankt Willem, Gé en Ton voor hun inzet als regiocoördinator in de afgelopen jaren. Tot nu toe is er nog niet in opvolging voorzien. In twee van de drie de provincies zijn er wel wat contacten. Die hebben nog niet tot concreet resultaat geleid. Daarom wil het bestuur graag in contact komen met leden die hetzij een actieve rol in de regio willen spelen hetzij als regiocoördinator willen fungeren. Dit geldt ook voor de provincies Groningen en Limburg waar TeVoet nog nooit over een eigen coördinator heeft beschikt. Gezien de rol die de provincies gaan spelen op het gebied van het wandelen en de wandelinfrastructuur, zou het mooi zijn als TeVoet in elke provincie in elk geval een eerste aanspreekpunt heeft.

Wie meer wil weten of belangstelling heeft voor het werk in de regio, kan voor een eerste contact bellen met Els Bakker op 0167-523486.

Jaarverslagen

De jaarverslagen van bestuur en regio's zijn dit keer wegens plaatsgebrek niet in Lopend Vuur afgedrukt, maar te raadplegen op de site van TeVoet www.tevoet.nl. Veel informatie uit de verslagen is ook al op een of andere manier in Lopend Vuur aan de orde gekomen.

Leden die niet over een internetaansluiting beschikken en toch graag de jaarverslagen willen inzien, kunnen deze op het redactieadres (zie colofon) opvragen.

Zondag 19 juni Flevoland

Rondwandeling vanuit Nagele-Schokkerhaven (7 of 17 km)

De route voert ons over het Zwerfsteentussen de akkers met bloemrijke randen de dijk langs het Ketelmeer terug naar Schokkerhaven (7 km), waar we even parkeren. Daarna in het tweede deel naar de Zuidpunt van Schokland, waar het Flevolandschap de natuur meer kans geeft. Over gereconstrueerde dijkjes en terpen terug naar de Ketelmeerdijk en Schokkerhaven.

Vertrek: 10.30 uur bij het restaurant van Schokkerhaven. Vertrek tweede deel (17 km) om ongeveer 12.30 uur.

Alleen bereikbaar met eigen vervoer. Rijksweg A6 of N50 afslag richting Nagele (N352). Bij de rotonde in de N352 bij de afslag richting Schokkerhaven.

Aanmelden en informatie: Jan Frederik Lubbers, tel. 0527-697706

Zaterdag 2 juli Flevoland

Het Pionierspad van Vollenhove naar Bushalte Sloefweg aan de N50 Emmeloord Kampen (17 km).

Een vervolg op de wandelingen van vorig jaar over Law 1-2 het Pionierspad. Dit traject gaat over het Voorsterbos en het nieuwe onbeboste gedeelte langs de Enservaart, waarlangs de akkerranden van Flevolandse rustpauze met horeca in Kraggen.

Vertrek: 10.30 uur bij het VVV-kantoor de haven bij Vollenhove. Vollenhove is bereikbaar met bus 71 van Zwolle naar Emmeloord (uitstappen bij halte zwerfsteenterrin). Terug met bus 141 naar Zwolle of Emmeloord. Advies voor eigen vervoer: Parkeren in Emmeloord bij het busstation op De Deel. Daarna met de bus naar Vollenhove. Vertrek bus 71 vanuit Emmeloord om 9.50 uur.

Aanmelden en informatie: Jan Frederik Lubbers, tel. 0527-697706

Zaterdag 16 juli Fryslân

Een wandeling (van ongeveer 20 km) in de reeks wandelen van station naar station. Deze keer van IJlst naar Workum, twee van de elf Friese steden. Half elf starten op station IJlst en via een mooie route naar Gaastmeer gaan we met een bootje over naar Het Heidenskip vanwaar we in de verte Workum al zien liggen. Het station ligt buiten Workum, zodat we niet in het stadje komen. Vlakbij station Workum is er een herberg (Sporzicht) die 's middags hopelijk open is.

Verzamelen: om 10.30 uur op station IJlst.
Organisator: Willem de Haan, 0517-641502

Zondag 17 juli Brabant

Wandeling van Boxtel naar Oirschot, ca 20 km. We zullen vooral het riviertje de Beerze in de gaten houden. Dat ondergaat de laatste jaren een ware metamorfose. Nieuwe meanders zijn aangelegd, de begroeiing op de oevers wordt steeds uitbundiger, voor vissen wordt het door vistrappen eenvoudiger stroomopwaarts te komen en er is zelfs een heuse overstromingsvlakte. En passant besteden we wat aandacht aan het Oirschotse wandelknooppuntensysteem. De laatste jaren zijn er op ons traject enkele prima wandelmogelijkheden bijgekomen, de enige echte barrière op onze tocht is de A58. In het najaar wil ik het resterende deel van de Beerze aflopen, van Oirschot naar Hapert.
Verzamelen: 10.10 uur voorzijde station Boxtel. Terug met bus naar Best of Tilburg.
Informatie en aanmelden: Harry Benschop, tel. 0413-212692 (vanaf 10 juli)

Zondag 7 augustus Brabant

Door het bij velen onbekende natuurgebied De Scheeken en door het wat bekendere De Geelders, beide onderdelen van Het Groene Woud. We nemen even een kijkje bij de nieuwe natuurbrug over de A2. Een forse tocht van zo'n 25 km, behalve het eerste stukje bij Best meestal over fraaie, onverharde paden. Het eindpunt ligt in Schijndel. Misschien komen we door de ruilverkaveling St. Oedenrode nog voor een paar verrassingen te staan. Horeca onderweg in, hoe kan het ook anders, café Het Groene Woud.
Verzamelen: 10.10 uur station Best. Terug met bus naar Den Bosch of Eindhoven.
Informatie en aanmelden: Harry Benschop, tel. 0413-212692

Zaterdag 20 augustus Groningen

Rondwandeling van ongeveer 16 km. We volgen eerst een stukje Pieterspad, stappen dan over op Drenthepad, nemen een stukje 'De Vijftig Bunder' en gaan weer terug langs de westkant van Noordlaarderbos, stukje Drenthepad, stukje eigen route.
Verzamelen: 10.30 uur parkeerplaats Appelbergen; in Glimmen de Nieuwe Schoolstraat in, steeds volgen (naar links),

Wandeltips

In deze Lopend Vuur is aandacht besteed aan enkele niet door TeVoet georganiseerde wandelingen:

- 12 juni, 10 juli, 21 augustus en 18 september: Wandelen langs de vloedlijn op Neeltje Jans
- 18 en 19 juni: Open Weekend Noarderleech
- 25 juni: Eenlingendag barettochten Zeeuwsch-Vlaanderen
- elke maandag t/m 22 augustus: Vertrek wandelweek door terreinen It Fryske Gea

dan naar rechts bij Hoge Hereweg, spoor over, onverharde weg volgen, links aanhouden. Zonodig wordt lift geregeld. Horeca bij begin en eind in Appelbergen.

Organisator: Geesje en Paul Wesselius, tel. 050-3120917, e-mail: paul_geesje@keyaccess.nl

Zondag 28 augustus 2005 TeVoettocht Gelderland

Een afwisselende zomerwandeling in de Achterhoek: natuur en cultuurhistorie. De wandeling voert door de dorpskernen Hummelo, Hoog Keppel en Laag Keppel, het natuurreservaat 't Heekenbroek, halfopen cultuurlandschap, over hessenwegen, de landgoederen Enghuizen en Ulepas en langs de Oude IJssel.

Rondwandeling, afstand 16 km. Horeca onderweg en bij begin-/eindpunt.

Verzamelen: 11.00 uur, parkeerplaats PenR aan de linkerzijde Oude Zutphenseweg, Laag Keppel (dit is een zijweg van de Rijksweg, links van hotel De Gouden Leeuw). Openbaar vervoer: lijn 27 richting Gendringen vanuit Arnhem/Doesburg (a. 10.53u), lijn 27 richting Arnhem vanuit Gendringen/Doetinchem (a. 10.35u); uitstapen bushalte Gouden Leeuw (op 50 m van startpunt).

Inlichtingen: Nico Vlasveld, tel. 026-4457852

Zondag 18 september Wandelcafé Arnhem

Na de opening om 11.00 uur vertelt de projectleider van het project Stadsblokken van Rijkswaterstaat over de laatste ontwikkelingen rond dit project. Via de Rijnkade en de John Frostbrug wandelen we vervolgens naar de Stadsblokken en Meinerswijk. Na het verlaten van uiterwaardenpark Meinerswijk steken we met het Drielseveer weer de rivier over, beklimmen de stuwwal bij de Westerbouwing en wandelen via de Hemelse Berg naar Oosterbeek. De wandeling voert ons zo door het rivierengebied én over de stuwwal en de beboste Veluwezoom, de combinatie die deze omgeving zo uniek maakt. Van Oosterbeek gaan we met de bus terug naar Arnhem. Lengte van de wandeling ca. 13 km.

Aanvang: 11.00 uur, bezoekerscentrum Sonsbeek, Zijpendaalseweg 24a, 5 minuten lopen vanaf station Arnhem, uitgang Sonsbeekzijde. In het centrum is de koffie klaar vanaf 10.30 uur.

Informatie: Jan Altena van TeVoet (026-

4450028) of Anneke Geselschap van Nivon (026-4424984).

Wandelcafé Arnhem wordt georganiseerd door TeVoet Gelderland, Nivon Arnhem en bezoekerscentrum Sonsbeek. De deelname is gratis.

Zaterdag 24 september Gelderland

Rondwandeling vanaf Nunspeet van 19 km. Pas op voor het wild! Wat moet je doen wanneer je plotseling oog in oog komt te staan met een enorm edelhart, een schattig reetje of een wild zwijn? Kijken en rustig blijven en realiseren hoe uniek dit moment is.

Daarnaast doen we Vierhouten aan. Zo'n typisch Veluws dorpje afgezonderd van de buitenwereld, waar een sfeer hangt waar je nog lang naar zult terug verlangen. Horeca bij begin en in Vierhouten.

Verzamelen: 10.15 uur (gewacht wordt op de trein met aankomsttijd 10.10 uur) Veluwetransferium Nunspeet, Plesmanlaan te Nunspeet. Vanaf station Nunspeet linksaf en weer linksaf, over spoorweg, bij Y-12888/7 linksaf naar transferium. Per auto: A 28, afrit 14, N310. Te Nunspeet afslag P Veluwetransferium.

Organisator: Bert Quist en Ineke Teuben, tel. 0318-572630

24 en 25 september Noord-Holland

Actiewandeling Aartswoud
Op zaterdag 24 en zondag 25 september organiseert de regio Noord-Holland weer een actiewandeling. Jaarlijks maken we in september zo'n wandeling om een bepaald gebied en knelpunt zichtbaar te maken. Bij veel wandelaars leeft het idee dat je in de streek West-Friesland alleen maar kan fietsen, omdat er geen onverharde paden zijn. Met onze wandelingen rondom de Slootwaardpolder (september 2003) en de Wogmeerpolder (september 2004) hebben we laten zien, dat er ook mooie wandelingen te maken zijn in deze streek. Ook in september 2005 willen we een rondwandeling organiseren, die begeleid of onbegeleid gelopen kan worden. Op die dagen lopen we vanaf het busstation in Nieuwe Niedorp een rondwandeling door onder andere het dorpje Aartswoud. We hopen daarbij ook een in onbruik geraakt kerkenpad te lopen.

Meer informatie over deze actiewandeling: in het volgende nummer van het Lopend Vuur of op de webpagina www.wandelwebsites.nl/dagwandeling/aartswoud.html.